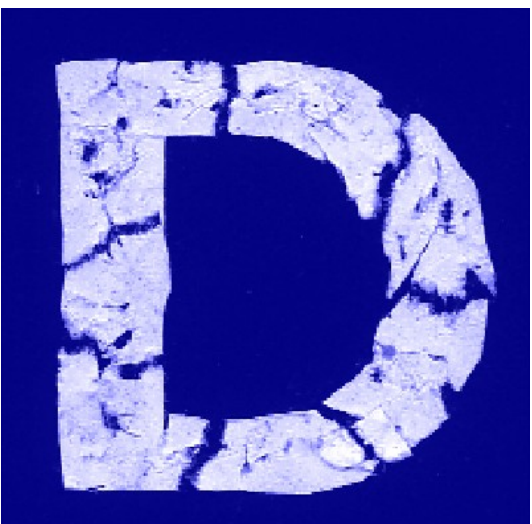

Jaarverslag

2007

A D B

Anti Discriminatie Bureau

F l e v o l a n d

Colofon:

Anti Discriminatie Bureau Flevoland

postadres:
Zoetelaarpassage 27
1315 AV Almere.

rekeningnummer : 9484006 t.n.v. Stichting Anti Discriminatie Bureau Flevoland
te Almere.
K.v.K.nr: 39081532

Bureau Almere

bezoekadres:
Zoetelaarpassage 27
1315 AV Almere
tel. 036- 5297670
fax. 036- 5297197

bereikbaar:
ma tm vr: 9.00-17.00 uur.

werkgebied: Almere en Zeewolde

Bureau Lelystad

bezoekadres:
Snijdersstraat 127 – 129
8223 AA Lelystad
tel. 0320- 233327
fax. 0320- 245290

bereikbaar:
ma tm vr: 9.00-17.00 uur

werkgebied: Lelystad, Dronten, Emmeloord en de groendorpen, Urk

mobiel telefoonnummer ADB Flevoland: 06 - 44266585
landelijk telefoonnummer: 0900-BelGelijk of 0900-2354354

**Per 18 aug. 2008 verhuist bureau Lelystad naar:
de Veste 10-02,
8231 JA Lelystad.**

Het adres van bureau Almere blijft ongewijzigd.

1. Inleiding.

De Stichting Anti Discriminatie Bureau Flevoland (ADB) heeft een breed draagvlak: het ADB ontvangt subsidie van de provincie Flevoland en de gemeenten Dronten, Almere, Lelystad, Zeewolde en Noordoostpolder (situatie 2007). Daarnaast ontvangt het bureau in het kader van de overgangsregeling behouden en versterken antidiscriminatievoorzieningen subsidie van het Rijk.

Het personeelsbestand (situatie april 2008) bestaat uit:

- 1 meewerkend directeur (0,89 FTE)
- 2 klachtbehandelaars (0,67 FTE en 0,5 FTE)
- 1 administratief medewerker (0,89 FTE)
- 1 medewerker preventie (0,5 FTE)
- 1 boekhouder (0,06 FTE)
- 1 voorlichter (0,78 FTE)
- 1 stagiaire HBO-SJD
- 1 stagiaire HBO-MWD
- 1 administratief medewerkers (vrijw.)
- 1 systeembeheerder (vrijw.)
- 3 docenten gastlessen (vrijw.)

Voorzitter, penningmeester en secretaris zijn resp. mevrouw J.C. Muller (Dronten), dhr. B. Belhaj (Lelystad), mevrouw I. den Hartog-Seidel (Almere). Kandidaat-leden van het bestuur zijn: mevrouw E. Campbell (Almere) en dhr. F. Feenstra (Dronten).

Het ADB heeft twee kantoren:

- bureau Lelystad, Snijdersstraat 127-129, 8223 AA Lelystad
- bureau Almere, Zoetelaarpassage 27, 1315 AV Almere.

Indien gewenst, b.v. vanwege handicap, vindt intake op locatie elders in Flevoland plaats.

2. Missie en kerntaken.

ADB Flevoland kent een brede doelstelling en richt zich op alle vormen van discriminatie: zowel naar ras/etnische afkomst, sekse, religieuze overtuiging, als naar seksuele geaardheid. Ook discriminatie naar leeftijd of (arbeids)handicap horen tot het werkterrein van het ADB.

Om dit doel, namelijk het bestrijden van discriminatie in de genoemde brede zin, te bereiken onderscheidt het ADB drie kerntaken:

1. een curatieve taak: klachtbehandeling, advies en begeleiding slachtoffers, bemiddeling bij conflicten,
2. registratie klachten t.b.v. regionale en landelijke rapportages en monitoring discriminatie incidenten,
3. een preventieve taak: voorlichting, trainingen en gastlessen, advies en helpdesk, beleidsadvisering, ondersteunen (lokale) organisaties, documentatie.

Ondersteuning door het ADB is voor individuen kosteloos. Organisaties wordt in sommige gevallen gevraagd om een bijdrage in de kosten.

Inwoners van de gehele provincie Flevoland kunnen een beroep doen op ondersteuning door het ADB.

3. Wettelijk kader.

De Nederlandse wetgeving bevat een aantal wetsartikelen, dat expliciet discriminatie verbiedt. Met name in het strafrecht zijn deze artikelen uitgewerkt (artikel 90 quater, artikel 137 c,d,e,f,g en 429 quater). In het burgerlijk recht is de basis voor vervolging in een discriminatiezaak artikel 162, boek 6, BW: de onrechtmatige daad. Eveneens van groot belang is artikel 1 van de Grondwet, nader uitgewerkt in de Algemene Wet Gelijke Behandeling (AWGB), die in 1994 van kracht is geworden.

Deze wetten vormen het juridisch kader waaraan het ADB de binnengekomen klachten en meldingen toetst. Zo nodig wordt daarbij advies gevraagd (en gegeven!) aan derden.

Grondwet artikel 1:

'Allen die zich in Nederland bevinden, worden in gelijke gevallen gelijk behandeld. Discriminatie wegens godsdienst, levensovertuiging, politieke gezindheid, ras, geslacht of op welke grond dan ook, is niet toegestaan.'

4. Positionering.

Gestart als extern project van Axion is ADB Flevoland sinds december 2002 een zelfstandige, onafhankelijke stichting.

Voor de Stichting zijn intensieve relaties met samenwerkingspartners onontbeerlijk. Met OM en politie vindt regulier overleg (1x per kwartaal) plaats in het zg. RDO: Regionaal Discriminatie Overleg.

Overige natuurlijke samenwerkingspartners voor het ADB zijn: Sociaal-Raadslieden, Maatschappelijke Dienstverlening Flevoland, Juridisch Loketten, Slachtofferhulp, zelforganisaties en vanzelfsprekend gemeenten.

ADB Flevoland is lid van Art.1 en streeft ernaar binnen deze vereniging te komen tot een landelijk dekkend netwerk van goed bereikbare en professioneel werkende anti-discriminatiebureaus. Gezamenlijk leveren deze ADB's gegevens aan voor de jaarlijkse rapportage 'Kerncijfers ADB's en Meldpunten'. Daarnaast maakt de organisatie deel uit van het FLUG (Flevo-Utrechts-Gelders overleg van ADB's). Dit overleg is gericht op deskundigheidsbevordering, uitwisseling van materialen en intervisie.

Landelijk wordt verder samengewerkt met het stafbureau van Art.1, de CG-Raad (Chronisch zieken en Gehandicapten Raad Nederland), Movisie, het Expertisecentrum Leeftijd en het LECD-OM (Landelijk Expertise Centrum Discriminatie van het Openbaar Ministerie).

Naast Art.1 voorzien de Stichting Vredesopbouw en de Anne Frankstichting ADB Flevoland van materialen voor preventie-activiteiten. Sinds 2007 ontwikkelt ADB Flevoland daarvoor ook eigen materialen.

De Stichting neemt structureel deel aan de projectgroep Kleurrijk Almere, het deurpanel ROSA (Regels Op Stap Uitgaan Almere) en het O.I.L. (Overlegorgaan Integratie Lelystad).

Producten klachtbehandeling, registratie en monitoring:

De klachten inzake ongelijke behandeling die ADB Flevoland in behandeling neemt hebben betrekking op alle discriminatiegronden. In nagenoeg alle gevallen wordt hoor- en wederhoor toegepast. Een overzicht van de gehanteerde klachtbehandelingsmethodiek was onderdeel van het jaarverslag 2006.

Binnen de klachtbehandeling wordt uitdrukkelijk uitgegaan van het wettelijk kader inzake ongelijke behandeling.

ADB Flevoland roept regelmatig ondersteuning in van de Commissie Gelijke Behandeling, de CG-raad en het stafbureau van Art.1

Vanuit de beide kantoren in Lelystad en Almere worden klachten van de gehele Flevolandse bevolking in behandeling genomen. Waar nodig – b.v. bij fysieke beperking – vindt intake op locatie plaats in de overige vier gemeenten. Hiervoor zijn afspraken gemaakt met lokale organisaties. Indien niet anders mogelijk, vindt intake plaats bij de cliënt thuis.

Via de nieuwsbrief, persberichten, netwerkcontacten, flyers en natuurlijk ook het geven van trainingen probeert het ADB niet alleen te werken aan naamsbekendheid, maar ook de kennis van de inhoud van het werk van de stichting te vergroten.

Binnen de organisatie vindt eenmaal per drie weken cliëntbespreking plaats, waarin de voortgang van de dossiers wordt bewaakt, collegiale uitwisseling plaatsvindt en eventuele knelpunten in de behandeling van de klachten worden besproken. Aan dit overleg wordt deelgenomen door de directeur, de beide klachtbehandelaars en de stagiaires. Ook participeren de beide klachtbehandelaars aan de intervisiegroep klachtbehandeling van de regio Midden-Nederland.

Regionaal Discriminatie Overleg:

Eenmaal per kwartaal vindt overleg plaats tussen de Officier van Justitie, belast met discriminatiezaken, de politie en ADB Flevoland, conform de regels die de Aanwijzing Discriminatie van de Procureurs-Generaal stelt. Tussentijds vindt overleg op zaaksbasis plaats, waar de inhoud van de aangifte of de klacht over politie-optreden hierom vraagt.

In 2007 is op initiatief van het Landelijk Expertisecentrum Diversiteit (LECD) van het Openbaar Ministerie (OM) en de politie een onderzoek gedaan naar de kwaliteit en de effectiviteit van de RDO's. Deze evaluatie vond plaats met het oog op de nieuwe aanwijzing die in de tweede helft van 2007 van kracht diende te worden. In Flevoland is door de partners geconstateerd dat de samenwerking tussen politie en ADB uitstekend verloopt en in de loop der jaren door de continuïteit in het deelnemersveld ook aan diepgang gewonnen heeft: de partners zijn zich goed bewust van hun verschillende rol en professionele ontwikkeling. Gezien het feit dat de contactpersoon van de politie Flevoland tevens verantwoordelijk is voor de klachtafhandeling inzake politie-optreden is dit bijzonder te noemen: soms trekken politie en ADB gezamenlijk op in het bestrijden van discriminatie, dan weer bevindt men zich tegenover elkaar waar onderzocht moet worden of sprake is van ongelijke behandeling in het optreden van de politie zelf.

De samenwerking van beide partijen in het RDO met het OM verloopt moeizaam. Er is zeker geen sprake van persoonlijke fricties, maar wel van een dusdanige doorstroming bij het OM dat de effectieve samenwerking moeite heeft het niveau van kennismaking te ontsijgen: in de periode dat de directeur van ADB

Flevoland bij deze organisatie werkt – zes jaar – is sprake geweest van een vijftal functiewisselingen.

Het aantal parketten van het OM is in 2007 teruggebracht van 19 naar 11. Dit betekent dat het zaaksoverleg van Flevoland vanaf 2008 moet gaan plaatsvinden in het gezamenlijke regionale parket Flevoland-Overijssel. Het LECD heeft in nauw contact met de parketten bedongen dat de kwaliteit van het RDO wat betreft de rol van het OM dringend moet verbeteren: continuïteit, een grotere verantwoordelijkheid en inzet van de districtsofficier, standaardisatie door het gebruik van eenzelfde Excelbestand voor het zaaksoverleg en heldere richtlijnen over de verschillende rollen van OM, politie, ADB en bestuur in de nieuwe aanwijzing (ingangdatum: 1 dec. 2007, **bijlage 1**).

Het contact met de gemeenten dient met de intrede van de nieuwe aanwijzing te worden verstevigd, deze worden tenminste eenmaal per jaar bij het RDO uitgenodigd. Een eerdere poging van ADB Flevoland en politie om de Flevolandse gemeenten onder de oude aanwijzing bij het discriminatieoverleg te betrekken door het sluiten van een convenant, kon slechts rekenen op een reactie van de gemeente Lelystad.

Tevens zal met de nieuwe aanwijzing een convenant gegevensuitwisseling tussen OM, politie en ADB Flevoland worden gesloten. Dit convenant is ontworpen aan de hand van een landelijk format van het LECD-OM.

In 2007 zijn in de landelijke werkgroep registratie, waarvan ADB Flevoland deel uitmaakt, voorbereidingen getroffen voor een nieuw registratiesysteem. Dit systeem treedt 1 januari 2008 in werking. De belangrijkste wijzigingen t.o.v. het oude systeem zijn:

- klachtmelding op meerdere discriminatiegronden tegelijkertijd mogelijk, b.v. een zwarte gehandicapte, of Antilliaanse homoseksueel,
- aanpassing aan alle recente relevante veranderingen in wetgeving,
- inlogstelsel op landelijke server, die beheerd wordt door het expertisecentrum Art.1

Het nieuwe systeem maakt het uitbrengen van tussentijdse overzichten aan de overheid en de media mogelijk. Ook zijn wetswijzigingen eenvoudiger in het systeem aan te brengen (via updates). Een probleem voor de verwerking van de landelijke kerncijfers is dat Amsterdam en Rotterdam niet met het nieuwe systeem werken: Amsterdam is (nog) geen lid van de Vereniging Art.1 en Radar-Rotterdam weigert de eigen data ter beschikking te stellen, ondanks toetsing van privacy-aspecten door het CBP. Samen dragen deze bureaus met een groot verzorgingsgebied en een omvangrijk inwoneraantal bij aan een belangrijke lacune in de effectiviteit van het nieuwe registratiesysteem. Het knelpunt heeft de continue aandacht van directie en bestuur van Art.1.

Cijfers klachtaantallen Flevoland.

Bijlage 2 bevat een overzicht van het aantal klachten in 2007, namelijk 261. Daarnaast is een verdeling per gemeente bijgevoegd en tevens een gemeentelijk overzicht naar discriminatiegrond, aard, terrein en een oordeel. Het oordeel 'sprake van discriminatie' wordt – naar landelijke richtlijnen – slechts gegeven bij een oordeel door de rechter, de CGB, de Nationale Ombudsman of bij voldoende vergelijkbare jurisprudentie. In het oordeel 'vermoeden van discriminatie' zijn dus ook de klachten opgenomen waarin vrijwel zeker sprake is van discriminatie, maar het juridisch oordeel door een daartoe bevoegde instantie (nog) ontbreekt. Dit komt b.v. voor, wanneer in een arbeidsmarktsituatie, collega's die bij het voorval waarvan melding is gedaan

aanwezig waren, weigeren te getuigen voor de rechter uit angst voor eigen toekomstig baanverlies.

Trendrapportage 2002-2007.

Deze rapportage waarin een overzicht van de ontwikkelingen in het aantal klachten per gemeente verschijnt medio 2008. Aanvankelijk was de verschijning ervan eerder gepland, maar, door de in vergelijking tot de begroting 2007 tegenvallende beschikking van de gemeente Almere, kon nog geen medewerker monitoring worden benoemd. Inmiddels zijn er hoopvolle signalen dat dit op korte termijn wel mogelijk zal blijken te zijn. In de trendrapportage zal op basis van casuïstiek tevens geprobeerd worden inzicht te bieden in een aantal concrete voorvallen van discriminatie en de aanpak daarvan door ADB Flevoland in de afgelopen jaren.

Op voorhand kan op basis van de cijfers 2007 worden geconstateerd dat sprake is van een forse stijging van het aantal meldingen inzake ongelijke behandeling. Of tevens sprake is van meer discriminatievoorvallen In Flevoland kan aan de hand van deze cijfers niet worden geconstateerd. Daarbij spelen immers andere factoren een rol als de groeiende naamsbekendheid van het bureau en publiciteitsacties. Een eventuele stijging van het aantal discriminatievoorvallen kan pas geconstateerd worden na grondig en longitudinaal onderzoek en daarvoor ontbreekt nog de personele capaciteit bij het ADB. Of dit in de toekomst zal veranderen is een zaak van lokale en provinciale prioritering en besluitvorming. Daarbij is wel een feit dat de confrontatie met discriminatie diep ingrijpt in het leven van een mens en tevens de gevolgen van ongelijke behandeling voor welzijn en sociale cohesie binnen de lokale samenleving groot kunnen zijn, om nog maar niet te spreken over het verlies aan arbeidspotentieel bij ongelijke behandeling in het aannamebeleid van personeel en bij het vinden van een stageplaats.

Maatschappelijk debat in 2007.

Het jaar 2007 liet een belangrijke verharding in het maatschappelijk debat zien. ADB Flevoland constateert dit met grote zorg. In maart 2007 doet de organisatie samen met het Meldpunt Discriminatie Internet en Radar-Rotterdam Rijnmond aangifte tegen de uitspraken die Geert Wilders doet in een interview in dagblad de Pers. Inmiddels is duidelijk dat meer dan 40 aangiften op behandeling door het OM wachten. Sinds maart 2007 is echter niets over de bewuste aangifte vernomen en ook geen voortgangsbericht ontvangen. Het Openbaar Ministerie blijkt zeer verlegen met deze zaak.

ADB Flevoland probeert door het participeren aan allerlei initiatieven als Kleurrijk Almere, het O.I.L. (Overlegorgaan Integratie Lelystad), de werkgroep Tolerantie Noordoostpolder, de Dag van de Dialoog Almere en tijdens voorlichtingsactiviteiten waar mogelijk bij te dragen aan sociale cohesie en een klimaat, waarbij de eventuele knelpunten van de multiculturele samenleving open kunnen worden besproken. Daarbij staat voorop dat het systematisch criminaliseren van bepaalde bevolkingsgroepen of aanhangers van een religieuze overtuiging grote risico's voor (toekomstige) uitsluiting met zich meebrengt. Het non-discriminatiebeginsel, de vrijheid van godsdienst en de vrijheid van meningsuiting staan soms met elkaar op gespannen voet. Een open democratische samenleving vraagt om onderhoud en een respectvolle houding naar andersdenkenden van iedereen.

Producten voorlichting, preventie en beleidsadvies:

Bijlage 3 bevat een overzicht van de informatie verzoeken die ADB Flevoland in 2007 heeft afgehandeld. Tevens is hier zichtbaar gemaakt vanuit welke Flevolandse gemeente het betreffende informatieverzoek kwam met een korte beschrijving van de inhoud.

Bijlage 4 laat zien welke preventieactiviteiten in 2007 zijn uitgevoerd, op welke scholen gastlessen zijn gegeven en in welke gemeenten deze scholen zijn gevestigd.

Bijlage 5 toont een overzicht van de voorlichtingen en de netwerkcontacten.

Op het terrein van beleidsadvies brengt het ADB een advies uit voor de nota integratie van de gemeente Lelystad, start het een onderzoek naar een voor Lelystad gewenste aanpak van het probleem van eventuele deurweigeren en treft het voorbereidingen voor een provinciale expertmeeting over radicalisering: moslimextremisme, extreem-rechts en dierenactivisme. Dit congres vindt uiteindelijk geen doorgang aangezien er op basis van een verzoek aan de regiocorpsen eerst nader onderzoek moet komen naar aard en omvang van radicalisering in Flevoland. Het ADB wacht de uitkomsten van dit onderzoek af.

Overige projecten:

ROSA: Regels Op Stap Uitgaan Almere: ADB Flevoland is een van de leden van het horecadeschap Almere. Dit deurschap waarin jongeren, politie, gemeente, horeca-eigenaars en ADB vertegenwoordigd zijn wordt op 5 februari 2007 geïnstalleerd door burgemeester Jorritsma van Almere.

Een publiciteitscampagne volgt. Of het deurschap een duurzaam karakter kan krijgen hangt af van het feit of voldoende financiële middelen voor de toekomst kunnen worden gevonden.

Het tragische overlijden van jongerenwerker René Kempenaar betekent een gevoelige klap voor alle deurschapsleden en in het bijzonder voor het enthousiasme van de jongeren.

Dag van de Dialoog, Almere:

Rabobank Almere en woningbouwstichting Ymere nemen het initiatief voor het organiseren van de Dag van de Dialoog in Almere. ADB Flevoland is een van de partners en doet een subsidieaanvraag bij het Oranjefonds. Op 27 september nemen ruim 400 Almeerders deel aan de Dialoogdag, die het thema 'identiteit' draagt. Aan de bijna vijftig Dialoogtafels wordt al snel duidelijk dat het initiatief een vervolg moet krijgen in 2008. Daarbij wordt in het jaar van de internationale Dialoog aansluiting gezocht bij de landelijke week (3-7 november 2008).

Campagne All Different, All Equal, alle gemeenten: (voor overzicht zie bijlage 4): Samen met de Nationale Jeugd Raad en lokale partners Stichting 3D en De Transparante Verbinding (DTV) organiseert ADB Flevoland verschillende activiteiten voor jongeren onder de noemer Positief Geluid.

De directeur is een van de deelnemers aan het jongerendebat in Lelystad en medewerkers van de stichting organiseren een scholentoernee: werving peer-educators, trainingen, contact scholen en planning.

Orinoco-festival, Lelystad:

Samen met de stichting Mudanthe uit Apeldoorn en diverse werkgroepleden start ADB Flevoland de voorbereidingen van het Orinoco-festival: een spetterende activiteit over water en diversiteit voor de brugklassers van Lelystad. Uiteindelijk wordt subsidie en sponsoring gevonden bij de gemeente Lelystad, HKV-Lijn in Water, de Waterdienst, het Waterschap Zuiderzeeland en het Prins Bernhard Cultuurfonds. Het festival zal worden gehouden in februari en maart 2008.

Buitenkansz, Lelystad:

ADB Flevoland is geïnteresseerd in de eventuele vooroordelen die op de arbeidsmarkt bestaan tegen Nieuwe Nederlanders. Omdat de naam ADB Flevoland soms een defensieve reactie oproept bij de wederpartijen in de klachtbehandeling biedt het project Buitenkansz een bijzondere gelegenheid onder de noemer en naam van dit project het bedrijfsleven te benaderen voor werk- en taalstages en zo meer te leren over de weerstanden en knelpunten die bestaan.

Buitenkansz is een samenwerkingsverband van reïntegratiebureau Mijn-Werk, Stijl taaltrainingen, de Stichting voor Vluchtelingen en Nieuwkomers Lelystad en ADB Flevoland. De doelgroep van dit project wordt gevormd door inburgeringsplichtige cliënten die vallen onder het Generaal Pardon.

ADB Flevoland verzorgt de lessen KNS (Kenniss der Nederlandse Samenleving) en een deel van de werkgeversbenadering. Het project wordt extern gefinancierd door de gemeente Lelystad. De eerste lessen KNS vinden plaats in maart 2008. In 2007 wordt het plan voorbereid en vinden de onderhandelingen plaats.

Publiciteit:

Het uiterlijk van de website is aangepast, op deze manier is de website beter toegankelijk gemaakt en minder statisch. In 2007 worden 27 nieuwsberichten op de website geplaatst. Ook is er een aparte pagina gemaakt voor het project All Different, All Equal.

De algemene, digitale nieuwsbrief is ontwikkeld en voor het eerst per e-mail aan het netwerk (politici, zelforganisaties, belangenorganisaties, individuele geïnteresseerden) verstuurd in november. De nieuwsbrief zal vanaf dat moment elke 2 maanden verschijnen. Er zijn in 2007 6 persberichten verstuurd.

ADB Flevoland besluit niet de landelijke nieuwe naam en logo (Art.1) over te nemen, aangezien deze naam . De definitieve keuze voor een nieuwe naam en logo zal in 2008 plaatsvinden. Dan zullen het logo, de huisstijl en de website aangepast worden. Wel heeft het ADB een nieuwe algemene folder laten ontwikkelen, deze is in september in gebruik genomen.

In 2007 is een start gemaakt met de publiciteitscampagne 'Discriminatie? Niet met mij!'. Doel van deze campagne is om zoveel mogelijk inwoners van Flevoland te bereiken en de meldingsbereidheid te vergroten. In 2007 zijn huis-aan-huis folders verspreid in de gemeenten Dronten, Zeewolde, Noordoostpolder en Urk, het totale aantal bedraagt 38.825 huishoudens.

Landelijke ontwikkelingen.

De vereniging Art.1 als landelijk expertisecentrum van de ADB's en Meldpunten is een feit. Het voormalige LBR en de Landelijke Vereniging van ADB's en Meldpunten (LV) worden opgeheven.

De directeuren van de ADB's ontmoeten elkaar 10 maal in het directeurenoverleg. Binnen dit overleg vindt discussie plaats over de toekomst van de vereniging, de wetgeving Antidiscriminatievoorzieningen die eraan komt, de benodigde standaardisering, het maatschappelijk klimaat en de daarin gewenste rol voor de vereniging Art.1.

Naast het directeurenoverleg functioneert een aantal werkgroepen ter ondersteuning van de kerntaken van de afzonderlijke ADB's. ADB Flevoland participeert in de werkgroepen: politie-OM, kwaliteit, registratie, onderzoek en monitoring en voorlichting.

In afwachting van de wetgeving doteert het Rijk jaarlijks 6 miljoen voor het behoud en de versterking van de ADB's via het gemeentefonds en de provincies. Deze laatste subsidie is met name van belang voor die regio's waarin geen ADB functioneert (de zgn. witte vlekken).

AANWIJZING DISCRIMINATIE

Categorie:	Pre-opsporing, opsporing, vervolging, informatieverstrekking, strafvordering
Rechtskarakter	Aanwijzing i.d.z.v. artikel 130, lid 4 Wet RO
Afzender	College van procureurs-generaal
Adressaat	Hoofden van de parketten
Registratienummer	2007A010
Datum vaststelling	29-10-2007
Datum inwerkingtreding	01-12-2007
Geldigheidsduur	30-11-2011
Publicatie in Stcrt:	PM
Vervallen	Aanwijzing discriminatie (2003A005)
Relevante beleidsregels	Richtlijn voor strafvordering discriminatie (1999R007)
Wetsbepalingen	Artikelen 137c tot en met 137g en art. 429 quater WvSr. Commune delicten met een discriminatoir aspect (zie bijlage 1).
Jurisprudentie	--
Bijlage(n)	1

Achtergrond

Het belang van discriminatiebestrijding is groot. Iedere burger moet zich een volwaardig burger weten en voelen en gevrijwaard blijven van uitlatingen en handelingen die hem als lid van een vermeend minderwaardige groep bestempelen.

Discriminatie kent vele verschijningsvormen. In de artikelen 137c tot en met 137g en artikel 429 quater van het Wetboek van Strafrecht (WvSr) zijn de grondvormen van discriminatie strafbaar gesteld, namelijk het in het openbaar beledigen, het aanzetten tot haat, discriminatie of geweld en het bij de uitoefening van ambt, beroep of bedrijf discrimineren van personen wegens ras, godsdienst, levensovertuiging, geslacht, seksuele gerichtheid of handicap. In het vervolg van deze aanwijzing duiden we deze delicten aan met de term discriminatiefeiten.

Daarnaast worden er vele 'gewone' delicten gepleegd, waarbij discriminatoire aspecten – doorgaans als motief op de achtergrond – een rol spelenⁱ. Deze delicten worden aangeduid als 'commune delicten met een discriminatoir aspect'ⁱⁱ. Hierbij moet een onderscheid worden gemaakt in commune delicten waarbij het discriminatoire aspect niet als zelfstandig feit ten laste kan worden gelegd en in commune delicten waarbij dat wel mogelijk isⁱⁱⁱ.

Alle voornoemde gedragingen zijn uitingen van onverdraagzaamheid jegens medemensen die uit maatschappelijk oogpunt niet getolereerd mogen worden.

Het Openbaar Ministerie (OM) heeft een belangrijke rol te vervullen in de bescherming van de samenleving tegen discriminatie. Het strafrecht biedt bij uitstek de mogelijkheid om mensen publiekelijk ter verantwoording te roepen en te straffen. Discriminatiezaken krijgen dikwijls veel media-aandacht en bieden het OM aldus een goede gelegenheid om de strafrechtelijke bijdrage aan de aanpak van het discriminatieprobleem voor het voetlicht te brengen.

In discriminatiezaken dient de strafrechtelijke handhaving, naast een civielrechtelijke en een bestuurlijk preventieve en bestuurlijk sanctionerende aanpak van discriminatie, een wezenlijke bijdrage te leveren aan de markering van de wettelijke norm. Om met effect strafrechtelijk te kunnen optreden is een eenduidig beleid en een actieve opstelling van het OM, de politie en de anti-discriminatievoorzieningen (ADV's) noodzakelijk. Het OM moet een geloofwaardige en betrouwbare bondgenoot zijn in de strijd tegen de discriminatie.

Samenvatting

Deze aanwijzing stelt regels omtrent de opsporing en vervolging van discriminatie. Ingegaan wordt op:

- De samenwerking tussen het OM, het lokaal bestuur, de politie en de ADV's op politieregioniveau;
- De verwerving van discriminatiezaken;
- De afhandeling van aangiften en meldingen van discriminatie;
- De vervolging van overtredingen van discriminatiebepalingen;
- De benadering van aangevers/benadeelden (in de zin van artikel 51a Wetboek van Strafvordering (WvSv));
- De terugkoppeling van de afdoening van zaken aan de politie en de ADV's.

Organisatie en randvoorwaarden

1. Contactfunctionarissen

Ten behoeve van de ontwikkeling van een uniform en doeltreffend beleid binnen het OM en de politie en een voorspoedige afhandeling van zaken is een goede onderlinge afstemming noodzakelijk. Daartoe is bij de elf regioparketten en de ressortsparketten een discriminatieofficier van justitie respectievelijk discriminatieadvocaat-generaal aangesteld. De discriminatieofficier is contactfunctionaris voor alle politiekorpsen en ADV's in het verzorgingsgebied van het regioparket^{iv}. Ter ondersteuning van de discriminatieofficier is op elk arrondissementsparket een parketsecretaris met taakaccent discriminatie aangesteld. Ieder politiekorps beschikt op strategisch niveau over een portefeuillehouder en op operationeel niveau over een contactambtenaar discriminatie. De functionarissen van OM en politie hebben een actieve rol in de totstandkoming en de continuering van de in deze Aanwijzing beschreven beleidsmatige aanpak van discriminatie.

2. Verantwoordelijkheden OM

Het OM is verantwoordelijk voor een actief opsporingsbeleid, wat wil zeggen dat met name de discriminatieofficier ervoor zorgt en er op toeziet dat de verplichtingen die voortvloeien uit deze Aanwijzing worden nagekomen.

Discriminatiezaken zijn specialistische zaken waarvoor geldt dat de (zaaks-)expertise en de capaciteit voor de zaaksbehandeling is belegd bij het regioparket, in de persoon van de discriminatieofficier. De hoofdofficier blijft verantwoordelijk voor de gehele opsporing (inclusief de pre-opsporing) en vervolging van discriminatie in het eigen arrondissement, al wordt de feitelijke afdoening uitbesteed aan de discriminatieofficier op het regioparket.

De inzet van de discriminatieofficier wordt mogelijk gemaakt door deze een adequate vrijstelling te geven voor de uitvoering van de in deze Aanwijzing opgenomen verwervings- en verwerkingstaken en van adequate ondersteuning te voorzien in de persoon van een parketsecretaris of een beleidsmedewerker met een taakaccent discriminatie. Afspraken over de werkzaamheden van de discriminatieofficier ten behoeve van een lokaal parket worden vastgelegd in horizontale afspraken tussen de hoofdofficieren van het regionale en het lokale parket.

3. Verantwoordelijkheden politie

De politie zorgt ervoor dat de aanwijzing discriminatie geïmplementeerd is en breed gedragen wordt in de eigen organisatie. Om dit te borgen is het antidiscriminatiebeleid opgenomen in het korpsjaarplan.

Ieder politiekorps werkt met betrekking tot discriminatie met een geldend reactieprotocol naar landelijk model en stemt dit af met het OM^v.

4. Registratie van discriminatie-incidenten

Het is van groot belang om zicht te hebben op de aard en de omvang van de discriminatieproblematiek op politieregioniveau. Hiervoor is de registratie van meldingen en aangiften van discriminatie-incidenten een noodzakelijke voorwaarde. De politie zorgt voor een eenduidige registratie van zowel de grondvormen van discriminatie, als de commune delicten met een discriminatoir aspect. Het betreft de registratie van meldingen, aangiften en uit eigener beweging opgemaakte processen-verbaal.

Aan de hand van de registratie wordt door de politie, ten behoeve van het OM, periodiek een lijst van discriminatie-incidenten opgesteld. Deze lijst is een geordende weergave van de meldingen, aangiften en uit eigener beweging opgemaakte processen-verbaal van discriminatie-incidenten. Daarnaast brengt de politie per regio een cijfermatig evaluatief jaaroverzicht (managementrapportage) uit over de incidenten die op deze lijst staan.

Het OM registreert alle discriminatiefeiten in het eigen bedrijfsprocessensysteem (COMPAS/GPS). Het betreft zowel discriminatiefeiten als de commune delicten met een discriminatoir aspect.

5. Verantwoordelijkheden LECD-OM

Ter ondersteuning van de discriminatieofficier c.q. -advocaat-generaal staat voor het OM het Landelijk Expertise Centrum Discriminatie (LECD-OM) ter beschikking. De portefeuillehouders en contactambtenaren discriminatie van de politie worden bijgestaan door het Landelijk Expertise Centrum Diversiteit (LECD-Politie).

De belangrijkste taken van beide expertisecentra zijn:

- Advisering over de afdoening van discriminatiezaken in al hun facetten (OM);
- Opbouwen, bijhouden en organiseren van expertise;
- Stimuleren en adviseren van de arrondissementsparketten en politieregio's bij het ontwikkelen en realiseren van lokaal beleid;
- Bijdragen aan de ontwikkeling van het landelijk OM- en politiebeleid inzake discriminatiebestrijding;
- Een bijdrage leveren aan een landelijk criminaliteitsbeeld discriminatie, onder verantwoordelijkheid van het KLPD;
- Het publiceren van een jaarlijks cijfermatig overzicht van discriminatiezaken.

Het LECD-OM Organiseert ten minste twee keer per jaar een landelijk overleg ten behoeve van de discriminatieofficieren, de discriminatieadvocaten-generaal en de portefeuillehoudend procureur-generaal.

Pre-opsporing

1. Verwerving van discriminatiezaken

De verwerving van discriminatiezaken vindt plaats onder verantwoordelijkheid van de Hoofdofficier van Justitie. Dit houdt in dat de Hoofdofficier de lokale criminaliteit (op politieregioniveau) dient te kennen en dienovereenkomstig prioriteiten stelt bij de aanpak daarvan. De uitvoering gebeurt door de afdeling Verwerving van het arrondissementsparket, gebruik makend van de expertise van de discriminatieofficier.

Ten behoeve van de verwerving van discriminatiezaken worden, in de vorm van een jaarlijkse cyclus, de volgende activiteiten verricht:

- Kennen van de criminaliteit. In opdracht van de Hoofdofficier wordt door het regiokorps eenmaal per jaar een criminaliteitsbeeld op politieregioniveau opgesteld, op basis van de eigen registratie van discriminatie-incidenten, aangevuld met gegevens van het OM, de ADV's en het lokaal bestuur.
- Selectie van prioriteiten. Indien het regionale criminaliteitsbeeld daartoe aanleiding geeft worden specifieke vormen van discriminatie of van commune delicten met een discriminatoir aspect geselecteerd die bijzondere opsporingsbelangstelling behoeven.
N.B.: door de politie wordt geen selectie gemaakt ten aanzien van ingekomen meldingen en aangiften. De politie neemt alle meldingen en aangiften van discriminatie in behandeling. Evenmin wordt door het OM een prioritering aangebracht ten aanzien van door politie aangeleverde zaken.
- Afspraken met ketenpartners. Ten behoeve van de verwerving van discriminatiezaken worden door de discriminatieofficier, rekeninghoudend met de verantwoordelijkheid van de hoofdofficier, uitvoerings- en beleidsafspraken gemaakt met opsporingsinstanties en andere ketenpartners. Deze afspraken betreffen:
  - Het aanleveren van gegevens over meldingen en aangiften van discriminatie.
  - Overleg over eventuele bijzondere opsporingsbelangstelling.
  - Indien het door de regiopolitie opgestelde criminaliteitsbeeld daartoe aanleiding geeft, het opstellen van een gezamenlijk beleidsplan of plan van aanpak voor de lokale aanpak (op politieregioniveau) van discriminatie, met daarin speciale aandacht voor die incidenten die bijzondere opsporingsinzet behoeven. Dit kan in de vorm van een handhavingsarrangement tussen arrondissementsparket en opsporingsinstantie.
- Toezien op het nakomen van de afspraken. Dit is een verantwoordelijkheid van de Hoofdofficier, uit te voeren door de afdeling Verwerving van het arrondissementsparket, gebruik makend van de expertise van de discriminatieofficier.
- Evalueren en herijken van de verwervingscyclus. Dit is een evaluatie van de hele cyclus zoals voornoemd. Dit gebeurt onder verantwoordelijkheid van de hoofdofficier door de afdeling Verwerving, door tussenkomst van de discriminatieofficier. Het LECD-OM adviseert over de wijze van evalueren en verzamelt de resultaten van de afzonderlijke evaluaties ten behoeve van een landelijk beeld.

2. Coördinatie tussen het OM, de politie, lokaal bestuur en ADV's

Ten behoeve van de verwervingscyclus zijn twee overlegsituaties van belang: het klassieke driehoeksoverleg en het regionaal discriminatieoverleg. In het driehoeksoverleg wordt het lokale (op politieregioniveau) antidiscriminatiebeleid (beleidsplan, plan van aanpak) vastgesteld en worden de personele en materiële randvoorwaarden gecreëerd om het beleid uit te kunnen voeren. Het regionaal discriminatieoverleg, vindt plaats op politieregioniveau. Dat overleg heeft zowel een zaaksbevorderende taak (casusoverleg) als een beleidsvormende, adviserende en signalerende taak, onder andere ten behoeve van het driehoeksoverleg.

- Het klassieke driehoeksoverleg tussen OM, lokaal bestuur en politie. De hoofdofficier plaatst het onderwerp discriminatie minstens tweemaal per jaar op de agenda van het driehoeksoverleg (gezagsdriehoek), eenmaal ter bespreking van de criminaliteitsbeeldanalyse en het op basis daarvan te voeren discriminatiebeleid en eenmaal ten behoeve van de evaluatie van het gevoerde beleid.
Overige punten van bespreking zijn in ieder geval:
(in de gezagsdriehoek:)
  - Het op elkaar aansluiten van gemeentelijke voorzieningen, bestuurlijke maatregelen en de strafrechtelijke mogelijkheden;
  - Bespreken van het cijfermatig evaluatief jaaroverzicht van de politie.(in de beheersdriehoek:)
  - Het opnemen van het onderwerp discriminatie in het korpsjaarplan van de regiopolitie;
  - De beschikbaarheid van politiecapaciteit voor de opsporing in discriminatiezaken.
- Het regionaal discriminatieoverleg (RDO). Dit is een periodiek overleg, minstens tweemaal per jaar, tussen het arrondissementsparket, vertegenwoordigd door de discriminatieofficier, de regiopolitie en de ADV's, eventueel aangevuld met vertegenwoordigers van het lokaal bestuur. Het RDO wordt in beginsel voorgezeten door de discriminatieofficier. Afhankelijk van de aard en de omvang van de discriminatieproblematiek kan dit overleg vaker plaatsvinden. In het RDO overleggen de discriminatieofficier en de contactambtenaar samen met de ketenpartners (i.e.g. het ADV) over de lijst van discriminatie-incidenten. De discriminatieofficier en de contactambtenaar discrimineren van de het regiokorps stimuleren een spoedige en vakkundige afhandeling van de aangiften op de lijst. Zij zorgen tevens voor een vigerend privacyprotocol. Zij maken het mogelijk dat de afhandeling van zaken zodanig wordt vastgelegd dat hierover in de jaarrapportage verslag kan worden gedaan. Activiteiten en punten van bespreking kunnen tevens zijn:
  - Het criminaliteitsbeeld discriminatie (op politieregioniveau);
  - De aansluiting van preventieve gemeentelijke maatregelen en bestuurlijke sancties op de strafrechtelijke mogelijkheden;
  - De ontwikkeling van een gezamenlijk beleidsplan of plan van aanpak;
  - Het opstellen van handhavingsarrangementen;
  - De evaluatie van de onderlinge samenwerking;
  - De terugkoppeling van de afdoening van zaken.

3. Landelijk beleid en monitoring

Ten behoeve van de verwerving heeft het LECD-OM de volgende taken:

- Samen met het LECD-Politie bijdragen aan de totstandkoming van een landelijk criminaliteitsbeeld discriminatie, ten behoeve van landelijke beleidsontwikkeling, onder verantwoordelijkheid van het KLPD;
- Het signaleren van landelijke ontwikkelingen en trends;
- Het doen van aanbevelingen en beleidsvoorstellen aan het College van procureurs-generaal ten behoeve van de aanpak van discriminatie.

Opsporing

1. Aangiften en meldingen

Alle *aangiften* betreffende discriminatie worden door de politie opgenomen. Een aangifte leidt tot opname op de lijst van discriminatie-incidenten. (Dit geldt niet voor meerdere aangiften die op hetzelfde incident betrekking hebben.)

Een aangifte leidt altijd tot een strafrechtelijk gevolg (dagvaarding, transactie, sepot e.d.), tenzij de aangifte geen

betrekking heeft op een strafbaar feit en in overleg met het OM wordt besloten dat de aangifte achteraf als melding wordt bestempeld. Ook meldingen en aangiften met betrekking tot internet worden conform het bovenstaande behandeld. Internet aangiften worden in beginsel regionaal afgedaan.

Ook alle *meldingen* van een discriminatie-incident bij een politiebureau leiden tot een opname op de lijst van discriminatie incidenten. (Dit geldt niet voor meerdere meldingen die op hetzelfde incident betrekking hebben of indien met betrekking tot dat incident ook aangifte is gedaan.) De ontvangende opsporingsambtenaar dient ten tijde van de melding zorgvuldig af te wegen of deze melding dient te leiden tot een aangifte. Het criterium daarvoor is of er enige kans is op een strafzaak die eindigt in een transactie of dagvaarding. Indien dit het geval is dient de opsporingsambtenaar zulks aan de melder in overweging te geven. Een melding heeft in beginsel geen strafrechtelijk vervolg. In het geval dat de melding niet tot een aangifte leidt, dient de politie - indien dit in de rede ligt - de melder zoveel mogelijk door te verwijzen naar een ADV.

De contactambtenaar discriminatie van politie dient binnen een maand in kennis te worden gesteld van meldingen en aangiften, opdat deze steeds een actueel beeld heeft en het overzicht behoudt op de voortgang in de juiste zaken.

2. Opmaken proces-verbaal

Het uitgangspunt is dat in alle discriminatieaangiften opsporingsonderzoek wordt gedaan naar de identiteit van de verdachte en dat het proces-verbaal wordt voltooid en vervolgens wordt ingestuurd naar het parket. In alle gevallen dat van het uitgangspunt wordt afgeweken, dient overleg te worden gevoerd met een vertegenwoordiger van het parket, die zich waar nodig verstaat met de discriminatieofficier van justitie. De betreffende gevallen waar wel sprake is van discriminatie, maar die niet als proces-verbaal zijn ingestuurd, dienen door de contactambtenaar van politie periodiek aan de discriminatieofficier van justitie te worden gemeld.

De processen-verbaal dienen zo spoedig mogelijk bij het OM te worden ingezonden (artikel 157 WvSv).

Bij een aangifte of melding van commune delicten dient de politie alert te zijn op en aandacht te besteden aan eventuele discriminatoire elementen in voorvallen, ook indien deze door de aangever zelf niet direct als discriminatoir worden aangemerkt. In het proces-verbaal c.q. het rapport moeten de discriminatoire omstandigheden van het voorval expliciet worden vermeld.

Van belang is de grenszone tussen artikel 137c (discriminatoire openbare belediging van een groep mensen) en de artikelen 266 en 267 WvSr (respectievelijk eenvoudige belediging en belediging van o.a. bijzondere functionarissen, waaronder bijvoorbeeld politieambtenaren). Wanneer enige twijfel bestaat over welk van deze artikelen van toepassing is, wordt de aangifte mede als klacht opgenomen, zoals bedoeld in artikel 269 WvSr (binnen 3 maanden, zie artikel 66 WvSr).

3. Klachten over discriminerend politieoptreden

Klachten die doen vermoeden dat een politieambtenaar zelf een discriminatoir feit heeft gepleegd, dienen behandeld te worden overeenkomstig de op de Politiewet 1993 gebaseerde klachtenregeling van het politiekorps. Dergelijke ernstige feiten, in ambt begaan, zijn mede in de artikelen 137g en 429 quater WvSr strafbaar gesteld. Dit heeft als consequentie dat naast of in plaats van een disciplinaire ook een strafrechtelijke afdoening mogelijk is. Ook in deze gevallen is een strafrechtelijke reactie aangewezen, conform de in het volgende hoofdstuk van deze richtlijn neergelegde hoofdregel.

4. Ambtshalve opmaken van proces-verbaal

Wanneer de officier van justitie op een andere wijze dan door middel van een aangifte kennis neemt van een overtreding van de artikelen 137c tot en met g of artikel 429 quater WvSr zal hij aan de hand van maatschappelijke belangen en de omstandigheden van het geval moeten afwegen of een strafrechtelijk onderzoek geïndiceerd is. Wanneer de politie anders dan door aangifte kennis heeft genomen van schending van de discriminatiebepalingen en een proces-verbaal heeft opgemaakt, dient zij dit ter afdoening in te sturen naar de officier van justitie.

Vervolg

1. De beoordeling en de afdoening van het proces-verbaal

Indien een proces-verbaal betrekking heeft op een discriminatiefeit dan wel op een algemeen delict met een

discriminatoire aspect dat als zelfstandig feit ten laste gelegd kan worden, wordt het proces-verbaal altijd ter beoordeling voorgelegd aan de discriminatieofficier. De discriminatieofficier beslist of hij de zaak zelf afdoet of de verdere afdoening overlaat aan de zaaksofficier.

Sommige discriminatiezaken dienen door de discriminatieofficier aan de hand van de Handleiding gevoelige zaken^{vi} als gevoelige zaak te worden aangemerkt. Gevoelige zaken worden altijd ter advisering aan het LECD-OM voorgelegd. De discriminatieofficier zal de voorgenomen vervolgingsbeslissing vergezeld van het advies van het LECD-OM door tussenkomst van de Hoofdofficier ter besluitvorming aan het College van procureurs-generaal aanbieden.

2. Hoofregel

Hoofregel is dat bij overtreding van de discriminatiebepalingen, indien de zaak bewijsbaar en de verdachte strafbaar is, altijd een strafrechtelijke reactie volgt (dagvaarding of transactie), gelet op de negatieve werking bij onvoldoende handhaving en de voorbeeldfunctie die van een strafvervolgung uitgaat.

3. Opportuniteit

In discriminatiezaken wordt op voorhand aangenomen dat opportuniteit aanwezig is. De beslissing tot een beleidssepot dient dan ook met grote terughoudendheid te worden genomen. Dit neemt echter niet weg dat er in uitzonderingsgevallen redenen van opportuniteit kunnen zijn om niet te vervolgen. In zo'n geval verdient een reactie naar de verdachte, bijvoorbeeld een mondelinge of schriftelijke waarschuwing, aanbeveling.

De hierboven voor discriminatiezaken in het algemeen geformuleerde bijzondere opportuniteitsregel geldt niet ten aanzien van de toepassing van artikel 429 quater lid 2 Sr. (handicap). Er dient slechts vervolgd te worden indien het buiten twijfel is dat het onderscheid op grond van handicap in de uitoefening van een ambt, beroep of bedrijf zonder redelijke grond is gemaakt^{vii}.

4. Bemiddeling

Na aangifte is er in beginsel geen ruimte voor bemiddeling. Jaarlijks doet zich in absolute aantallen slechts een gering aantal discriminatiezaken voor en is er derhalve ook slechts een gering aantal mogelijkheden om publiekelijk te tonen dat de discriminatiebepalingen met kracht gehandhaafd worden. Gezien het grote maatschappelijke belang van deze zichtbaarheid dient bemiddeling slechts in uitzonderingsgevallen plaats te vinden. Bemiddeling kan enkel worden overwogen indien aangever en verdachte een langdurige dan wel voortdurende relatie met elkaar hebben en in situaties waarin het slachtoffer zelf substantieel heeft bijgedragen aan de verstoorde verhouding waar de discriminatoire uiting uit voortvloeide.

5. Afdoening

Indien sprake is van een discriminatiefout wordt er in beginsel gedagvaard. Alleen in lichtere zaken (gelegen in de geringe grievendheid van de belediging in combinatie met de impulsiviteit van de handeling) kan evenwel eerst een transactie worden aangeboden. In geen geval is eventueel martelaarschap of uitbuiting van de forumfunctie een argument om dagvaarding achterwege te laten.

Alle discriminatiezaken dienen zo spoedig mogelijk te worden afgedaan.

6. Requisitoir en strafmaat

In de strafmaat en de toonzetting van het requisitoir dient de volstreekte maatschappelijke afwijzing van discriminatie duidelijk naar voren te komen. Mede op basis van de praktijk van de afgelopen jaren bij de vervolging van overtredingen van de artikelen 137c e.v. en 429 quater WvSr, zijn in de Richtlijn voor strafvordering discriminatie uitgangspunten voor een requireerbeleid geformuleerd.

In gevallen van commune delicten, bijvoorbeeld overtreding van de artikelen 141, 157, 266, 300 en 350 WvSr, dient een discriminatoire aspect ex artikel 137c WvSr in het requisitoir te worden benadrukt en als strafverzwarende omstandigheid in de eis te worden betrokken. De eis moet met 25% worden verzwared en dit dient in het requisitoir uiteengezet te worden^{viii}.

Bij wet van 20 november 2003 is bepaald dat indien de overtredingen van de artikelen 137c WvSr e.v. worden gepleegd door een persoon die daarvan een beroep of gewoonte maakt of door twee of meer verenigde personen, de strafmaat wordt verhoogd conform de genoemde wetsartikelen. Indien dit van toepassing is dient dit in het

requisitoir tot uitdrukking worden gebracht.

Verder wordt verwezen naar de Richtlijn voor strafvordering discriminatie.^{ix}

7. Aangevers/benadeelden (in de zin van artikel 51a WvSv)

Aangevers/ benadeelden worden benaderd zoals voorgeschreven door de zogenoemde Wet Terwee en de Aanwijzing slachtofferzorg. Indien voor de behandeling van een aangifte door het OM langer dan drie maanden benodigd is, zullen aangevers/benadeelden hierover periodiek middels een tussenbericht worden geïnformeerd.

Indien geen strafrechtelijke reactie volgt (sepot), worden aangevers/benadeelden schriftelijk gemotiveerd op de hoogte gebracht van de beslissing. Alle aangevers/benadeelden die rechtstreeks belanghebbenden zijn, worden gewezen op de mogelijkheid van beklag (ex artikel 12 WvSv). Een klacht dient zo spoedig mogelijk te worden beoordeeld.

Informatieverstrekking

Het OM draagt - met de inachtneming van de verschillende privacyaspecten – zorg voor terugkoppeling van de afdoening van discriminatiezaken naar de politie en de ADV's. Ten behoeve van deze terugkoppeling wordt een privacyprotocol opgesteld.

Overgangsrecht

De beleidsregels in deze aanwijzing zijn geldig vanaf de datum van inwerkingtreding.

BIJLAGE 1 Overzicht toepasbare strafbepalingen bij commune delicten met een discriminatoir aspect

Strafbepalingen

Dit overzicht is niet limitatief.

Artikel WvSr	Delict	Maximum vrijheidsstraf
131	Opruiing	5 jaren
141, lid 1	Openlijk geweld tegen goederen of personen	4 jaren en 6 maanden
141, lid 2.1	Openlijk geweld. Enig lichamelijk letsel.	6 jaren
141, lid 2.2	Openlijk geweld. Zwaar lichamelijk letsel.	9 jaren
141, lid 2.3	Openlijk geweld. De dood ten gevolge.	12 jaren
157, lid 1	Brandstichting (etc.), met gevaar voor goederen	12 jaren
157, lid 2	Brandstichting (etc.), levensgevaar of gevaar voor zwaar lichamelijk letsel.	15 jaren
157, lid 3	Brandstichting (etc.), levensgevaar en de dood ten gevolge.	30 jaren
266	Eenvoudige belediging	3 maanden
285, lid 1	Bedreiging	2 jaren
285b	Belaging	3 jaren
287	Doodslag	15 jaren
300, lid 1	Eenvoudige mishandeling	3 jaren
300, lid 2	Eenvoudige mishandeling. Zwaar lichamelijk letsel.	4 jaren
300, lid 3	Eenvoudige mishandeling. De dood ten gevolge.	6 jaren
301, lid 1	Mishandeling met voorbedachten rade	4 jaren
301, lid 2	Mishandeling met voorbedachten rade. Zwaar lichamelijk letsel.	6 jaren
301, lid 3	Mishandeling met voorbedachten rade. De dood ten gevolge.	9 jaren
302, lid 1	Zware mishandeling.	8 jaren
302, lid 2	Zware mishandeling. De dood ten gevolge.	10 jaren
303, lid 1	Zware mishandeling met voorbedachten rade.	12 jaren
303, lid 2	Zware mishandeling met voorbedachten rade. De dood ten gevolge.	15 jaren
350, lid 1	Beschadiging goederen	2 jaren

Delictspecifieke aspecten

Onder andere de volgende delictspecifieke aspecten kunnen aan de orde zijn. De strafeisverhogingen zijn cumulatief⁸.

- Verhogen van de strafeis met 25% bij commune delicten met een discriminatoire achtergrond. Indien een commuun delict gepleegd wordt waarbij discriminatoire aspecten – doorgaans als motief op de achtergrond - een rol spelen, is een toename in de strafmaat geïndiceerd. Dit om uitdrukking te geven aan de volstrekte maatschappelijke afwijzing van dergelijke motieven.
- Verhogen van de strafeis met 25% indien sprake is van medeplegen / plegen in vereniging. Hoewel de factor 'medeplegen' slechts bij enkele delicten een in de wet beschreven invloed heeft, dient deze factor in principe bij de beoordeling van alle delicten te worden betrokken. Het feit dat een delict door meer personen in vereniging wordt gepleegd heeft gevolgen voor de ernst van het feit en/of de dreiging die ervan uitgaat. In geval van bijvoorbeeld mishandeling of bedreiging heeft het feit dat sprake is van meer belagers een grotere weerslag op het slachtoffer dan in het geval van één dader.
- Verhogen van strafeis met 25% indien sprake is van willekeurig gekozen slachtoffer. Indien een delict een willekeurig gekozen slachtoffer en/of benadeelde treft, is een toename in de strafmaat geïndiceerd; het feit dat het iedereen zou kunnen overkomen schokt het gevoel van veiligheid van derden.

Voorlopige hechtenis

Art. 67, lid 1, WvSv biedt de mogelijkheid tot het geven van een bevel tot voorlopige hechtenis voor (a.) een misdrijf waarop naar wettelijke omschrijving een gevangenisstraf van vier jaren of meer is gesteld en (b.) misdrijven omschreven in o.a. de artikelen 285 (bedreiging), 285b (belaging), 300, lid 1 (eenvoudige mishandeling), 350 (beschadiging goederen) van het WvSr.

Noten:

Het discriminatoir aspect dient samen te vallen met één van de gronden genoemd in artikel 137c WvSr.

Zie bijlage 1 voor een overzicht van toepasbare strafbepalingen.

Zie paragraaf 1 onder Vervolging.

Voorbeeld: de discriminatieofficier die zetelt op het regioparket Groningen is contactfunctionaris voor de ketenpartners van de arrondissementsparketten Groningen, Leeuwarden en Assen.

Het reactieprotocol is een vertaling van de Aanwijzing discriminatie in een handleiding ten behoeve van de uitvoering door de politie.

Reg. Nr. 2007H002

Zie kamerstukken van de 1e kamer 2004-2005, 28 221, E blz. 2.

Zie bijlage 1 voor een overzicht van toepasbare strafbepalingen.

Reg. Nr. 1999R007

Zie BOS/Polaris voor een uitgebreid overzicht van beoordelingsfactoren.

Totaaloverzicht klachten 2007

- ADB FLEVOLAND -

Alle klachten 2007

Gemeente	Aantal
Almere	117
Lelystad	69
Dronten	30
Zeewolde	13
Noordoostpolder	17
Urk	5
Overig	10
Totaal	261

Nationaliteit melder	Aantal
Turks	2
Marokkaans	4
Surinaams	9
Antilliaans / Arubaans	8
Nederlands	44
Overig Afrika	3
Overig Amerika	1
Overig Azië	5
Overig Europa	2
Organisatie	179
Onbekend	4
Totaal	261

Nationaliteit veroorzaker	Aantal
Turks	0
Nederlands	7
Marokkaans	1
Surinaams	2
Overig Afrika	1
Overig Azië	1
Overig Europa	1
Organisatie / Bedrijf	241
Onbekend	7
Totaal	261

Nationaliteit Slachtoffer	Aantal
Turks	2
Marokkaans	5
Surinaams	9
Antilliaans / Arubaans	8
Nederlands	38
Overig Afrika	3
Overig Amerika	1
Overig Azië	7
Overig Europa	2
Onbekend	5
N.v.t.	181
Totaal	261

Discriminatiegronden	Aantal
Herkomst / Kleur / Ras	46
Godsdienst	8
Levensovertuiging	0
Politieke overtuiging	0
Nationaliteit	1
Geslacht	71
Seksuele gerichtheid	4
Leeftijd	114
Handicap	9
Burgerlijke staat	0
Arbeidsduur	0
Antisemitisme	0
Overig	8
Onbekend	0
Totaal	261

Terrein	Aantal
Arbeid	204
Commerciële dienstverlening	7
Buurt / Wijk	15
Huisvesting	4
Politie/Vreemdelingendienst/OM	8
Onderwijs	7
Media / Reclame	3
Horeca / Amusement	3
Sport / Recreatie	1
Publiek / Politieke opinie	0
Openbare ruimte/Publiek Domein	0
Privésfeer	1
Collectieve voorzieningen	5
Overig	3
Onbekend	0
Totaal	261

Aard	Aantal
Omstreden behandeling	227
Vijandige bejegening	28
Geweld	1
Bedreiging	3
Onbekend	0
Overig	2
Totaal	261

Oordelen	Aantal
Sprake van discriminatie	179
Vermoeden van discriminatie	11
Geen sprake van discriminatie	23
Geen oordeel	17
Nog in behandeling	31
Totaal	261

Vergelijking ADB Flevoland aantal klachten 2006 – 2007

Gemeente	Aantal 2006	Aantal 2007	2006 in%	2007 in%
Almere	77	117	42,3	44,8
Lelystad	65	69	35,7	26,4
Dronten	16	30	8,8	11,5
Zeewolde	7	13	3,8	5,0
Noordoostpolder	10	17	5,5	6,5
Urk	1	5	0,5	1,9
Overig	6	10	3,3	3,8
Totaal	182	261	100	100

Nationaliteit melder	Aantal 2006	Aantal 2007	2006 in %	2007 in %
Turks	4	2	2,2	0,8
Marokkaans	7	4	3,8	1,5
Surinaams	11	9	6,0	3,4
Antilliaans / Arubaans	3	8	1,6	3,1
Nederlands	40	44	22,0	16,9
Overig Afrika	7	3	3,8	1,1
Overig Amerika	3	1	1,6	0,4
Overig Azië	6	5	3,3	1,9
Overig Europa	7	2	3,8	0,8
Organisatie	86	179	47,3	68,6
Onbekend	8	4	4,4	1,5
Totaal	182	261	100	100

Nationaliteit veroorzaker	Aantal 2006	Aantal 2007	2006 in %	2007 in %
Turks	0	0	0,0	0,0
Nederlands	4	7	2,2	2,7
Marokkaans	1	1	0,5	0,4
Surinaams	1	2	0,5	0,8
Overig Afrika	0	1	0,0	0,4
Overig Azië	0	1	0,0	0,4
Overig Europa	0	1	0,0	0,4
Organisatie / Bedrijf	162	241	89,0	92,0
Onbekend	14	7	7,7	2,7
Totaal	182	261	100	100

Nationaliteit Slachtoffer	Aantal 2006	Aantal 2007	2006 in %	2007 in %
Turks	3	2	1,6	0,8
Marokkaans	7	5	3,8	1,9
Surinaams	11	9	6,0	3,4
Antilliaans / Arubaans	3	8	1,6	3,1
Nederlands	35	38	19,2	14,6
Overig Afrika	7	3	3,8	1,1
Overig Amerika	3	1	1,6	0,4
Overig Azië	6	7	3,3	2,7
Overig Europa	7	2	3,8	0,8
Onbekend	8	5	4,4	1,9
N.v.t.	92	181	50,5	69,3
Totaal	182	261	100	100

Discriminatiegronden	Aantal 2006	Aantal 2007	2006 in %	2007 in %
Herkomst / Kleur / Ras	62	46	34,1	17,6
Godsdienst	5	8	2,7	3,1
Levensovertuiging	1	0	0,5	0,0
Politieke overtuiging	1	0	0,5	0,0
Nationaliteit	1	1	0,5	0,4
Geslacht	33	71	18,1	27,2
Seksuele gerichtheid	3	4	1,6	1,5
Leeftijd	66	114	36,3	43,7
Handicap	3	9	1,6	3,4
Burgerlijke staat	0	0	0,0	0,0
Arbeidsduur	0	0	0,0	0,0
Antisemitisme	2	0	1,1	0,0
Overig	5	8	2,7	3,1
Onbekend	0	0	0,0	0,0
Totaal	182	261	100	100

Terrein	Aantal 2006	Aantal 2007	2006 in %	2007 in %
Arbeid	111	204	61,0	78,2
Commerciële dienstverlening	10	7	5,5	2,7
Buurt / Wijk	12	15	6,6	5,7
Huisvesting	2	4	1,1	1,5
Politie/Vreemdelingendienst/OM	11	8	6,0	3,1
Onderwijs	6	7	3,3	2,7
Media / Reclame	3	3	1,6	1,1
Horeca / Amusement	5	3	2,7	1,1
Sport / Recreatie	2	1	1,1	0,4
Publiek / Politieke opinie	0	0	0,0	0,0
Openbare ruimte/Publiek Domein	2	0	1,1	0,0
Privésfeer	1	1	0,5	0,4
Collectieve voorzieningen	15	5	8,2	1,9
Overig	2	3	1,1	1,1
Onbekend	0	0	0,0	0,0
Totaal	182	261	100	100

Aard	Aantal 2006	Aantal 2007	2006 in %	2007 in %
Omstreden behandeling	152	227	83,5	87,0
Vijandige bejegening	27	28	14,8	10,7
Geweld	3	1	1,6	0,4
Bedreiging	0	3	0,0	1,1
Onbekend	0	0	0,0	0,0
Overig	0	2	0,0	0,8
Totaal	182	261	100	100

Oordelen	Aantal 2006	Aantal 2007	2006 in %	2007 in %
Sprake van discriminatie	101	179	55,5	68,6
Vermoeden van discriminatie	20	11	11,0	4,2
Geen sprake van discriminatie	22	23	12,1	8,8
Geen oordeel	39	17	21,4	6,5
Nog in behandeling*	0	31	0,0	11,9
Totaal	182	261	100	100

* in 2006 werden klachten die nog in behandeling waren, bij 'geen oordeel' opgeteld

Omschrijving klachten Almere 2007

Nummer	Discriminatiegrond	Aard	Terrein	Oordeel
1	Geslacht	Omstreden behandeling	Arbeid	Sprake van discriminatie
2	Herkomst / Kleur / Ras	Omstreden behandeling	Arbeid	Nog in behandeling
3	Overig	Bedreiging	Buurt / Wijk	Geen sprake van discriminatie
4	Herkomst / Kleur / Ras	Vijandige bejegening	Politie/Vreemdelingend./OM	Nog in behandeling
5	Herkomst / Kleur / Ras	Vijandige bejegening	Privé sfeer	Geen oordeel
6	Herkomst / Kleur / Ras	Omstreden behandeling	Collectieve voorzieningen	Geen sprake van discriminatie
7	Herkomst / Kleur / Ras	Omstreden behandeling	Arbeid	Geen oordeel
8	Herkomst / Kleur / Ras	Vijandige bejegening	Buurt / Wijk	Nog in behandeling
9	Herkomst / Kleur / Ras	Vijandige bejegening	Buurt / Wijk	Nog in behandeling
10	Nationaliteit	Vijandige bejegening	Buurt / Wijk	Geen oordeel
11	Overig	Omstreden behandeling	Horeca / Amusement	Nog in behandeling
12	Herkomst / Kleur / Ras	Vijandige bejegening	Arbeid	Nog in behandeling
13	Herkomst / Kleur / Ras	Vijandige bejegening	Buurt / Wijk	Nog in behandeling
14	Herkomst / Kleur / Ras	Vijandige bejegening	Buurt / Wijk	Vermoeden van discriminatie
15	Herkomst / Kleur / Ras	Vijandige bejegening	Arbeid	Nog in behandeling
16	Herkomst / Kleur / Ras	Vijandige bejegening	Arbeid	Vermoeden van discriminatie
17	Godsdienst	Omstreden behandeling	Arbeid	Nog in behandeling
18	Herkomst / Kleur / Ras	Vijandige bejegening	Arbeid	Geen oordeel
19	Herkomst / Kleur / Ras	Vijandige bejegening	Arbeid	Nog in behandeling
20	Herkomst / Kleur / Ras	Omstreden behandeling	Arbeid	Nog in behandeling
21	Herkomst / Kleur / Ras	Vijandige bejegening	Buurt / Wijk	Vermoeden van discriminatie
22	Herkomst / Kleur / Ras	Omstreden behandeling	Politie/Vreemdelingend./OM	Geen sprake van discriminatie
23	Seksuele voorkeur	Geweld	Onderwijs	Vermoeden van discriminatie
24	Herkomst / Kleur / Ras	Vijandige bejegening	Buurt / Wijk	Geen sprake van discriminatie
Nummer	Discriminatiegrond	Aard	Terrein	Oordeel

25	Herkomst / Kleur / Ras	Omstreden behandeling	Collectieve voorzieningen	Vermoeden van discriminatie
26	Handicap	Omstreden behandeling	Commerciële dienstverlening	Geen sprake van discriminatie
27	Herkomst / Kleur / Ras	Omstreden behandeling	Onderwijs	Geen oordeel
28	Herkomst / Kleur / Ras	Vijandige bejegening	Collectieve voorzieningen	Geen oordeel
29	Leeftijd	Omstreden behandeling	Arbeid	Geen oordeel
30	Herkomst / Kleur / Ras	Omstreden behandeling	Commerciële dienstverlening	Geen sprake van discriminatie
31	Herkomst / Kleur / Ras	Vijandige bejegening	Arbeid	Vermoeden van discriminatie
32	Handicap	Omstreden behandeling	Arbeid	Geen oordeel
33	Herkomst / Kleur / Ras	Omstreden behandeling	Arbeid	Geen oordeel
34	Overig	Omstreden behandeling	Arbeid	Sprake van discriminatie
35	Herkomst / Kleur / Ras	Vijandige bejegening	Buurt / Wijk	Geen oordeel
36	Herkomst / Kleur / Ras	Omstreden behandeling	Politie/Vreemdelingend./OM	Geen sprake van discriminatie
37	Godsdienst	Vijandige bejegening	Buurt / Wijk	Vermoeden van discriminatie
38	Handicap	Omstreden behandeling	Onderwijs	Geen sprake van discriminatie
39	Herkomst / Kleur / Ras	Omstreden behandeling	Collectieve voorzieningen	Geen sprake van discriminatie
40	Herkomst / Kleur / Ras	Omstreden behandeling	Collectieve voorzieningen	Nog in behandeling
41	Overig	Omstreden behandeling	Onderwijs	Geen sprake van discriminatie
42	Herkomst / Kleur / Ras	Omstreden behandeling	Onderwijs	Geen oordeel
43	Godsdienst	Vijandige bejegening	Media / Reclame	Nog in behandeling
44	Seksuele voorkeur	Omstreden behandeling	Arbeid	Vermoeden van discriminatie
45	Overig	Overig	Media	Geen sprake van discriminatie
46	Handicap	Omstreden behandeling	Overig	Nog in behandeling
47	Herkomst / Kleur / Ras	Omstreden behandeling	Politie/Vreemdelingend./OM	Nog in behandeling
48	Overig	Omstreden behandeling	Arbeid	Geen sprake van discriminatie
49	Godsdienst	Omstreden behandeling	Arbeid	Geen sprake van discriminatie
50	Leeftijd	Omstreden behandeling	Arbeid	Sprake van discriminatie
Nummer	Discriminatiegrond	Aard	Terrein	Oordeel
51	Leeftijd	Omstreden behandeling	Arbeid	Sprake van discriminatie

52	Geslacht	Omstreden behandeling	Arbeid	Sprake van discriminatie
53	Geslacht	Omstreden behandeling	Arbeid	Sprake van discriminatie
54	Geslacht	Omstreden behandeling	Arbeid	Sprake van discriminatie
55	Geslacht	Omstreden behandeling	Arbeid	Sprake van discriminatie
56	Geslacht	Omstreden behandeling	Arbeid	Sprake van discriminatie
57	Geslacht	Omstreden behandeling	Arbeid	Sprake van discriminatie
58	Geslacht	Omstreden behandeling	Arbeid	Sprake van discriminatie
59	Geslacht	Omstreden behandeling	Arbeid	Sprake van discriminatie
60	Geslacht	Omstreden behandeling	Arbeid	Sprake van discriminatie
61	Geslacht	Omstreden behandeling	Arbeid	Sprake van discriminatie
62	Geslacht	Omstreden behandeling	Arbeid	Sprake van discriminatie
63	Geslacht	Omstreden behandeling	Arbeid	Sprake van discriminatie
64	Geslacht	Omstreden behandeling	Arbeid	Sprake van discriminatie
65	Geslacht	Omstreden behandeling	Arbeid	Sprake van discriminatie
66	Geslacht	Omstreden behandeling	Arbeid	Sprake van discriminatie
67	Geslacht	Omstreden behandeling	Arbeid	Sprake van discriminatie
68	Geslacht	Omstreden behandeling	Arbeid	Sprake van discriminatie
69	Geslacht	Omstreden behandeling	Arbeid	Sprake van discriminatie
70	Geslacht	Omstreden behandeling	Arbeid	Sprake van discriminatie
71	Geslacht	Omstreden behandeling	Arbeid	Sprake van discriminatie
72	Geslacht	Omstreden behandeling	Arbeid	Sprake van discriminatie
73	Leeftijd	Omstreden behandeling	Arbeid	Sprake van discriminatie
74	Leeftijd	Omstreden behandeling	Arbeid	Sprake van discriminatie
75	Leeftijd	Omstreden behandeling	Arbeid	Sprake van discriminatie
76	Leeftijd	Omstreden behandeling	Arbeid	Sprake van discriminatie
77	Leeftijd	Omstreden behandeling	Arbeid	Sprake van discriminatie

Nummer	Discriminatiegrond	Aard	Terrein	Oordeel
78	Leeftijd	Omstreden behandeling	Arbeid	Sprake van discriminatie
79	Leeftijd	Omstreden behandeling	Arbeid	Sprake van discriminatie

80	Leeftijd	Omstreden behandeling	Arbeid	Sprake van discriminatie
81	Leeftijd	Omstreden behandeling	Arbeid	Sprake van discriminatie
82	Leeftijd	Omstreden behandeling	Arbeid	Sprake van discriminatie
83	Leeftijd	Omstreden behandeling	Arbeid	Sprake van discriminatie
84	Leeftijd	Omstreden behandeling	Arbeid	Sprake van discriminatie
85	Leeftijd	Omstreden behandeling	Arbeid	Sprake van discriminatie
86	Leeftijd	Omstreden behandeling	Arbeid	Sprake van discriminatie
87	Leeftijd	Omstreden behandeling	Arbeid	Sprake van discriminatie
88	Leeftijd	Omstreden behandeling	Arbeid	Sprake van discriminatie
89	Leeftijd	Omstreden behandeling	Arbeid	Sprake van discriminatie
90	Leeftijd	Omstreden behandeling	Arbeid	Sprake van discriminatie
91	Leeftijd	Omstreden behandeling	Arbeid	Sprake van discriminatie
92	Leeftijd	Omstreden behandeling	Arbeid	Sprake van discriminatie
93	Leeftijd	Omstreden behandeling	Arbeid	Sprake van discriminatie
94	Leeftijd	Omstreden behandeling	Arbeid	Sprake van discriminatie
95	Leeftijd	Omstreden behandeling	Arbeid	Sprake van discriminatie
96	Leeftijd	Omstreden behandeling	Arbeid	Sprake van discriminatie
97	Leeftijd	Omstreden behandeling	Arbeid	Sprake van discriminatie
98	Leeftijd	Omstreden behandeling	Arbeid	Sprake van discriminatie
99	Leeftijd	Omstreden behandeling	Arbeid	Sprake van discriminatie
100	Leeftijd	Omstreden behandeling	Arbeid	Sprake van discriminatie
101	Leeftijd	Omstreden behandeling	Arbeid	Sprake van discriminatie
102	Leeftijd	Omstreden behandeling	Arbeid	Sprake van discriminatie
103	Leeftijd	Omstreden behandeling	Arbeid	Sprake van discriminatie

Nummer	Discriminatiegrond	Aard	Terrein	Oordeel
104	Leeftijd	Omstreden behandeling	Arbeid	Sprake van discriminatie
105	Leeftijd	Omstreden behandeling	Arbeid	Sprake van discriminatie
106	Leeftijd	Omstreden behandeling	Arbeid	Sprake van discriminatie
107	Leeftijd	Omstreden behandeling	Arbeid	Sprake van discriminatie
108	Leeftijd	Omstreden behandeling	Arbeid	Sprake van discriminatie
109	Leeftijd	Omstreden behandeling	Arbeid	Sprake van discriminatie
110	Leeftijd	Omstreden behandeling	Arbeid	Sprake van discriminatie
111	Leeftijd	Omstreden behandeling	Arbeid	Sprake van discriminatie
112	Leeftijd	Omstreden behandeling	Arbeid	Sprake van discriminatie
113	Leeftijd	Omstreden behandeling	Arbeid	Sprake van discriminatie
114	Leeftijd	Omstreden behandeling	Arbeid	Sprake van discriminatie
115	Leeftijd	Omstreden behandeling	Arbeid	Sprake van discriminatie
116	Leeftijd	Omstreden behandeling	Arbeid	Sprake van discriminatie
117	Leeftijd	Omstreden behandeling	Arbeid	Sprake van discriminatie

Omschrijving klachten Lelystad 2007

Nummer	Discriminatiegrond	Aard	Terrein	Oordeel
1	Herkomst / Kleur / Ras	Omstreden behandeling	Arbeid	Geen sprake van discriminatie
2	Handicap	Omstreden behandeling	Commerciële dienstverlening	Geen sprake van discriminatie
3	Herkomst / Kleur / Ras	Bedreiging	Buurt / Wijk	Nog in behandeling
4	Handicap	Vijandige bejegening	Buurt / Wijk	Geen oordeel
5	Herkomst / Kleur / Ras	Omstreden behandeling	Onderwijs	Geen oordeel
6	Herkomst / Kleur / Ras	Omstreden behandeling	Arbeid	Vermoeden van discriminatie
7	Herkomst / Kleur / Ras	Vijandige bejegening	Arbeid	Geen oordeel
8	Godsdienst	Omstreden behandeling	Media / Reclame	Geen sprake van discriminatie
9	Geslacht	Omstreden behandeling	Arbeid	Sprake van discriminatie
10	Geslacht	Omstreden behandeling	Arbeid	Sprake van discriminatie
11	Geslacht	Omstreden behandeling	Arbeid	Sprake van discriminatie
12	Geslacht	Omstreden behandeling	Arbeid	Sprake van discriminatie
13	Geslacht	Omstreden behandeling	Arbeid	Sprake van discriminatie
14	Geslacht	Omstreden behandeling	Arbeid	Sprake van discriminatie
15	Geslacht	Omstreden behandeling	Arbeid	Sprake van discriminatie
16	Geslacht	Omstreden behandeling	Arbeid	Sprake van discriminatie
17	Geslacht	Omstreden behandeling	Arbeid	Sprake van discriminatie
18	Geslacht	Omstreden behandeling	Arbeid	Sprake van discriminatie
19	Geslacht	Omstreden behandeling	Arbeid	Sprake van discriminatie
20	Geslacht	Omstreden behandeling	Arbeid	Sprake van discriminatie
21	Geslacht	Omstreden behandeling	Arbeid	Sprake van discriminatie
22	Geslacht	Omstreden behandeling	Arbeid	Sprake van discriminatie
23	Geslacht	Omstreden behandeling	Arbeid	Sprake van discriminatie
24	Geslacht	Omstreden behandeling	Arbeid	Sprake van discriminatie
25	Geslacht	Omstreden behandeling	Arbeid	Sprake van discriminatie
Nummer	Discriminatiegrond	Aard	Terrein	Oordeel

26	Geslacht	Omstreden behandeling	Arbeid	Sprake van discriminatie
27	Geslacht	Omstreden behandeling	Arbeid	Sprake van discriminatie
28	Geslacht	Omstreden behandeling	Arbeid	Sprake van discriminatie
29	Geslacht	Omstreden behandeling	Arbeid	Sprake van discriminatie
30	Geslacht	Omstreden behandeling	Arbeid	Sprake van discriminatie
31	Geslacht	Omstreden behandeling	Arbeid	Sprake van discriminatie
32	Handicap	Omstreden behandeling	Sport / Recreatie	Nog in behandeling
33	Handicap	Bedreiging	Buurt / Wijk	Geen sprake van discriminatie
34	Godsdienst	Vijandige bejegening	Arbeid	Nog in behandeling
35	Godsdienst	Vijandige bejegening	Onderwijs	Vermoeden van discriminatie
36	Leeftijd	Omstreden behandeling	Arbeid	Sprake van discriminatie
37	Leeftijd	Omstreden behandeling	Arbeid	Vermoeden van discriminatie
38	Leeftijd	Omstreden behandeling	Arbeid	Sprake van discriminatie
39	Leeftijd	Omstreden behandeling	Arbeid	Sprake van discriminatie
40	Leeftijd	Omstreden behandeling	Arbeid	Sprake van discriminatie
41	Leeftijd	Omstreden behandeling	Arbeid	Sprake van discriminatie
42	Leeftijd	Omstreden behandeling	Arbeid	Sprake van discriminatie
43	Leeftijd	Omstreden behandeling	Arbeid	Sprake van discriminatie
44	Leeftijd	Omstreden behandeling	Arbeid	Sprake van discriminatie
45	Leeftijd	Omstreden behandeling	Arbeid	Sprake van discriminatie
46	Leeftijd	Omstreden behandeling	Arbeid	Sprake van discriminatie
47	Leeftijd	Omstreden behandeling	Arbeid	Sprake van discriminatie
48	Leeftijd	Omstreden behandeling	Arbeid	Sprake van discriminatie
49	Leeftijd	Omstreden behandeling	Arbeid	Sprake van discriminatie
50	Leeftijd	Omstreden behandeling	Arbeid	Sprake van discriminatie

Nummer	Discriminatiegrond	Aard	Terrein	Oordeel
51	Leeftijd	Omstreden behandeling	Arbeid	Sprake van discriminatie
52	Leeftijd	Omstreden behandeling	Arbeid	Sprake van discriminatie
53	Leeftijd	Omstreden behandeling	Arbeid	Sprake van discriminatie
54	Leeftijd	Omstreden behandeling	Arbeid	Sprake van discriminatie
55	Leeftijd	Omstreden behandeling	Arbeid	Sprake van discriminatie
56	Leeftijd	Omstreden behandeling	Arbeid	Sprake van discriminatie
57	Leeftijd	Omstreden behandeling	Arbeid	Sprake van discriminatie
58	Leeftijd	Omstreden behandeling	Arbeid	Sprake van discriminatie
59	Leeftijd	Omstreden behandeling	Arbeid	Sprake van discriminatie
60	Leeftijd	Omstreden behandeling	Arbeid	Sprake van discriminatie
61	Herkomst / Kleur / Ras	Omstreden behandeling	Commerciële dienstverlening	Geen oordeel
62	Overig	Vijandige bejegening	Arbeid	Geen sprake van discriminatie
63	Herkomst / Kleur / Ras	Omstreden behandeling	Politie/Vreemdelingend./OM	Nog in behandeling
64	Overig	Overig	Niet van toepassing	Geen sprake van discriminatie
65	Leeftijd	Omstreden behandeling	Horeca / Amusement	Sprake van discriminatie
66	Herkomst / Kleur / Ras	Omstreden behandeling	Arbeid	Geen oordeel
67	Herkomst / Kleur / Ras	Omstreden behandeling	Politie/Vreemdelingend./OM	Geen sprake van discriminatie
68	Herkomst / Kleur / Ras	Omstreden behandeling	Huisvesting	Nog in behandeling
69	Godsdienst	Omstreden behandeling	Huisvesting	Nog in behandeling

Omschrijving klachten Dronten 2007

Nummer	Discriminatiegrond	Aard	Terrein	Oordeel
1	Herkomst / Kleur / Ras	Omstreden behandeling	Politie / Vreemd. / OM	Geen oordeel
2	Overig	Omstreden behandeling	Arbeid	Geen sprake van discriminatie
3	Seksuele voorkeur	Omstreden behandeling	Arbeid	Geen oordeel
4	Herkomst	Vijandige bejegening	Commerciële dienstverlening	Nog in behandeling
5	Geslacht	Omstreden behandeling	Arbeid	Sprake van discriminatie
6	Geslacht	Omstreden behandeling	Arbeid	Sprake van discriminatie
7	Geslacht	Omstreden behandeling	Arbeid	Sprake van discriminatie
8	Geslacht	Omstreden behandeling	Arbeid	Sprake van discriminatie
9	Geslacht	Omstreden behandeling	Arbeid	Sprake van discriminatie
10	Geslacht	Omstreden behandeling	Arbeid	Sprake van discriminatie
11	Geslacht	Omstreden behandeling	Arbeid	Sprake van discriminatie
12	Geslacht	Omstreden behandeling	Arbeid	Sprake van discriminatie
13	Leeftijd	Omstreden behandeling	Arbeid	Sprake van discriminatie
14	Leeftijd	Omstreden behandeling	Arbeid	Sprake van discriminatie
15	Leeftijd	Omstreden behandeling	Arbeid	Sprake van discriminatie
16	Leeftijd	Omstreden behandeling	Arbeid	Sprake van discriminatie
17	Leeftijd	Omstreden behandeling	Arbeid	Sprake van discriminatie
18	Leeftijd	Omstreden behandeling	Arbeid	Sprake van discriminatie
19	Leeftijd	Omstreden behandeling	Arbeid	Sprake van discriminatie
20	Leeftijd	Omstreden behandeling	Arbeid	Sprake van discriminatie
21	Leeftijd	Omstreden behandeling	Arbeid	Sprake van discriminatie
22	Leeftijd	Omstreden behandeling	Arbeid	Sprake van discriminatie
23	Leeftijd	Omstreden behandeling	Arbeid	Sprake van discriminatie
Nummer	Discriminatiegrond	Aard	Terrein	Oordeel

24	Leeftijd	Omstreden behandeling	Arbeid	Sprake van discriminatie
25	Leeftijd	Omstreden behandeling	Arbeid	Sprake van discriminatie
26	Leeftijd	Omstreden behandeling	Arbeid	Sprake van discriminatie
27	Leeftijd	Omstreden behandeling	Arbeid	Sprake van discriminatie
28	Leeftijd	Omstreden behandeling	Arbeid	Sprake van discriminatie
29	Handicap	Omstreden behandeling	Commerciële dienstverlening	Geen sprake van discriminatie
30	Herkomst / Kleur / Ras	Omstreden behandeling	Politie / Vreemd. / OM	Nog in behandeling

Omschrijving klachten Noordoostpolder 2007

Nummer	Discriminatiegrond	Aard	Terrein	Oordeel
1	Herkomst / Kleur / Ras	Omstreden behandeling	Arbeid	Nog in behandeling
2	Geslacht	Omstreden behandeling	Arbeid	Sprake van discriminatie
3	Geslacht	Omstreden behandeling	Arbeid	Sprake van discriminatie
4	Geslacht	Omstreden behandeling	Arbeid	Sprake van discriminatie
5	Geslacht	Omstreden behandeling	Arbeid	Sprake van discriminatie
6	Geslacht	Omstreden behandeling	Arbeid	Sprake van discriminatie
7	Geslacht	Omstreden behandeling	Arbeid	Sprake van discriminatie
8	Leeftijd	Omstreden behandeling	Arbeid	Sprake van discriminatie
9	Leeftijd	Omstreden behandeling	Arbeid	Sprake van discriminatie
10	Leeftijd	Omstreden behandeling	Arbeid	Sprake van discriminatie
11	Leeftijd	Omstreden behandeling	Arbeid	Sprake van discriminatie
12	Leeftijd	Omstreden behandeling	Arbeid	Sprake van discriminatie
13	Leeftijd	Omstreden behandeling	Arbeid	Sprake van discriminatie
14	Leeftijd	Omstreden behandeling	Arbeid	Sprake van discriminatie
15	Leeftijd	Omstreden behandeling	Arbeid	Sprake van discriminatie
16	Leeftijd	Omstreden behandeling	Commerciële dienstverlening	Geen sprake van discriminatie
17	Leeftijd	Omstreden behandeling	Huisvesting	Vermoeden van discriminatie

Omschrijving klachten Zeewolde 2007

Nummer	Discriminatiegrond	Aard	Terrein	Oordeel
1	Herkomst/Kleur/Ras	Vijandige bejegening	Buurt / Wijk	Sprake van discriminatie
2	Herkomst/Kleur/Ras	Vijandige bejegening	Overig	Nog in behandeling
3	Geslacht	Omstreden behandeling	Arbeid	Sprake van discriminatie
4	Geslacht	Omstreden behandeling	Arbeid	Sprake van discriminatie
5	Geslacht	Omstreden behandeling	Arbeid	Sprake van discriminatie
6	Leeftijd	Omstreden behandeling	Arbeid	Sprake van discriminatie
7	Leeftijd	Omstreden behandeling	Arbeid	Sprake van discriminatie
8	Leeftijd	Omstreden behandeling	Arbeid	Sprake van discriminatie
9	Leeftijd	Omstreden behandeling	Arbeid	Sprake van discriminatie
10	Leeftijd	Omstreden behandeling	Arbeid	Sprake van discriminatie
11	Leeftijd	Omstreden behandeling	Arbeid	Sprake van discriminatie
12	Leeftijd	Omstreden behandeling	Arbeid	Sprake van discriminatie
13	Leeftijd	Omstreden behandeling	Huisvesting	Vermoeden van discriminatie

Omschrijving klachten Urk 2007

Nummer	Discriminatiegrond	Aard	Terrein	Oordeel
1	Geslacht	Omstreden behandeling	Arbeid	Sprake van discriminatie
2	Geslacht	Omstreden behandeling	Arbeid	Sprake van discriminatie
3	Geslacht	Omstreden behandeling	Arbeid	Sprake van discriminatie
4	Geslacht	Omstreden behandeling	Arbeid	Sprake van discriminatie
5	Leeftijd	Omstreden behandeling	Arbeid	Sprake van discriminatie

Omschrijving klachten buiten Flevoland 2007

Nummer	Discriminatiegrond	Aard	Terrein	Oordeel
1	Geslacht	Omstreden behandeling	Arbeid	Sprake van discriminatie
2	Geslacht	Omstreden behandeling	Arbeid	Sprake van discriminatie
3	Geslacht	Omstreden behandeling	Arbeid	Sprake van discriminatie
4	Geslacht	Omstreden behandeling	Arbeid	Sprake van discriminatie
5	Leeftijd	Omstreden behandeling	Arbeid	Sprake van discriminatie
6	Leeftijd	Omstreden behandeling	Arbeid	Sprake van discriminatie
7	Leeftijd	Omstreden behandeling	Arbeid	Sprake van discriminatie
8	Leeftijd	Omstreden behandeling	Arbeid	Sprake van discriminatie
9	Leeftijd	Omstreden behandeling	Arbeid	Sprake van discriminatie
10	Geslacht	Omstreden behandeling	Horeca / Amusement	Geen oordeel

Bijlage 3: Informatieverzoeken 2007.

Nummer	Gemeente	Onderwerp
1	Lelystad	Aanvrager wil informatie over gastlessen en discriminatie
2	Lelystad	Aanvrager bestelt folders van het ADB
3	Dronten	Aanvrager wil informatie voor een spreekbeurt op school
4	Almere	Sollicitatie stage
5	Lelystad	Aanvrager wil informatie over contactpersonen van Turkse jongerenorganisatie
6	Almere	Sollicitatie stage
7	Lelystad	Deelname Internationale Vrouwendag
8	Almere	Deelname meidenevent Almere
9	Overig	Sollicitatie stage
10	Almere	Sollicitatie stage
11	Overig	Aanvrager (collega-ADB) wil informatie over de mogelijke vervolgstappen bij een specifieke klacht
12	Lelystad	Aanvrager wil advies over een afwijzing bij sollicitatie
13	Lelystad	Uitnodiging deelname Moederdag 2007
14	Lelystad	Deelname Bondru-festival
15	Overig	Aanvrager wil informatie over klachten op het gebied van sport in Flevoland
16	Almere	Aanvrager wil hulp bij het invullen van de enquête 'antidiscriminatiebeleid gemeenten' van Amnesty International
17	Almere	Sollicitatie stage
18	Dronten	Aanvrager wil advies over haar hulpbehoevende broer in Dronten
19	Overig	Verzoek mee te werken aan digitale vragenlijst 'competentiegericht onderwijs'
20	Almere	Sollicitatie stage
21	Lelystad	Aanwezigheid installatie P-team
22	Dronten	Deelname bijeenkomst maatschappelijke stage
23	Overig	Klacht over uitspraken Wilders
24	Overig	Aanvrager wil de adresgegevens van ADB Noord-Holland-Noord
25	Overig	Aanvrager (collega-ADB) wil informatie over de politietrainingen die gegeven zijn in Flevoland
26	Overig	Aanvrager wil een radio-interview over de start van het horecaderpanel in Almere
27	Overig	Klacht over uitspraken Wilders
28	Noordoostpolder	Sollicitatie detachering
29	Overig	Leeftijdsadvertentie doorgestuurd aan Bureau Discriminatiezaken Utrecht
30	Overig	Leeftijdsadvertentie doorgestuurd aan Centrum Tûmba Leeuwarden
31	Overig	Aanvrager wil informatie over pesten & discriminatie en heeft een gastles bijgewoond
32	Overig	Aanvrager wil informatie over pesten & discriminatie en heeft een gastles bijgewoond
33	Almere	Aanvrager wil informatie over discriminatie t.b.v. een presentatie op school
34	Dronten	Sollicitatie maatschappelijke stage
35	Overig	Leeftijds- en geslachtsadvertentie doorgestuurd aan Meldpunt Discriminatie Veluwe

Nummer	Gemeente	Onderwerp
36	Overig	Aanvrager heeft een klacht over het logo van de Sociale Dienst dat op enveloppen staat
37	Overig	Verzoek mee te werken aan een enquête over discriminatie t.b.v. presentatie op school
38	Lelystad	Sollicitatie stage
39	Almere	Aanvrager wil advies over urgentieverklaring voor een woning
40	Lelystad	Sollicitatie stage
41	Overig	Sollicitatie stage
42	Lelystad	Deelname vrijwilligersbanenmarkt Lelystad
43	Lelystad	Sollicitatie stage
44	Lelystad	Deelname discussieavond tussen ChristenUnie en SP
45	Almere	Aanvrager wil een gesprek over discriminatie en voorbeelden klachten t.b.v. stageonderzoek
46	Overig	Leeftijdsadvertentie doorgestuurd aan Basta! Den Bosch
47	Overig	Leeftijdsadvertentie doorgestuurd aan Basta! Den Bosch
48	Overig	Geslachtsadvertentie doorgestuurd aan ADB Zeeland
49	Almere	Almere Vandaag wil interview over start van de nieuwe landelijke vereniging Art.1
50	Lelystad	Sollicitatie stage
51	Almere	Aanvrager wil informatie over gastdocentschap bij het ADB
52	Lelystad	Aanvrager wil informatie over gastdocentschap bij het ADB
53	Overig	Verzoek om een vragenlijst over toepasbaarheid mediation bij ADB's in te vullen
54	Lelystad	Aanvrager wil weten of hij aangifte kan doen van discriminatie en zo ja, op grond van welke artikelen.
55	Lelystad	Sollicitatie stage
56	Overig	Verzoek om informatie over specifieke eisen (lid PKN) in vacatures van een theologische universiteit
57	Lelystad	Aanvrager wil weten of er stageplaatsen beschikbaar zijn voor 2 ^e -jaars Mbo-studenten
58	Overig	Geslachtsadvertentie doorgestuurd aan Meldpunt Discriminatie Apeldoorn
59	Overig	Aanvrager wil informatie over schuldhulpverlening
60	Dronten	Deelname evaluatiebijeenkomst maatschappelijke stage
61	Overig	Aanvrager bestelt folders van het ADB
62	Lelystad	Deelname MDF Openingslunch
63	Overig	Verzoek om een vragenlijst m.b.t. de WMO in te vullen
64	Almere	Aanvrager is bezig met een project en op zoek naar amateur-kunstenaars
65	Overig	Aanvrager wil weten of krantenbericht over brandstichting door jongeren te maken heeft met antisemitisme
66	Overig	Aanvrager (collega-ADB) vraagt hoe aanmelding bij College Bescherming Persoonsgegevens werkt
67	Lelystad	Voorlichting aan vrouwen van de fietsclub van Sportservice Flevoland over ADB Flevoland
68	Almere	Verzoek om enquête in te vullen over verloop van stageperiode van een stagiaire
69	Noordoostpolder	Deelname Pieperfestival
70	Lelystad	Aanvrager bestelt folders van het ADB

Nummer	Gemeente	Onderwerp
--------	----------	-----------

71	Lelystad	Aanvrager bestelt folders van het ADB
72	Almere	Sollicitatie stage
73	Lelystad	Verzoek om gegevens te controleren t.b.v. vermelding in de Lelystadse Seniorengids
74	Overig	Aanvrager wil een interview over de commotie rond het eindexamenfeest v/d gemeente Almere
75	Overig	Aanvrager wil een interview over de commotie rond het eindexamenfeest v/d gemeente Almere
76	Almere	Aanvrager wil een interview over de commotie rond het eindexamenfeest v/d gemeente Almere
77	Lelystad	Aanvrager wil een interview over de commotie rond het eindexamenfeest v/d gemeente Almere
78	Overig	Aanvrager wil een interview over de commotie rond het eindexamenfeest v/d gemeente Almere
79	Almere	Aanvrager wil klacht n.a.v. eindexamenfeest gemeente Almere naar ons doorsturen
80	Almere	Aanvrager (collega-ADB) vraagt naar de prijzen die wij hanteren voor geven van voorlichting
81	Almere	Open sollicitatie leerbaan
82	Lelystad	Aanvrager heeft een klacht over baliemedewerker van een organisatie
83	Lelystad	Aanvrager heeft een klacht over inschrijving zoon op school
84	Almere	Sollicitatie stage
85	Lelystad	Sollicitatie stage
86	Overig	Aanvrager heeft klacht over CWI
87	Overig	Aanvrager heeft klacht over weigering inschrijving leerling op X.
88	Almere	Aanvrager wil advies over urgentieverklaring woningbouw
89	Overig	Leeftijdsadvertentie doorgestuurd aan ADB Hilversum
90	Overig	Aanvrager maakt tot 3 x toe afspraak voor intake zonder te komen, telefonisch afgehandeld
91	Overig	Sollicitatie stage
92	Lelystad	Sollicitatie stage
93	Lelystad	Uitnodiging deelname dag van de ouders
94	Almere	Klacht over filmpje van de Vliegende Panters
95	Lelystad	Sollicitatie stage
96	Noordoostpolder	Aanvrager wil advies over situatie rond asielzoekersgezin
97	Lelystad	Sollicitatie stage
98	Overig	Klacht over leeftijdsdiscriminatie bij een bedrijf in Huizen
99	Noordoostpolder	Aanvrager wil informatie over opbouw gastlessen m.b.t. discriminatie
100	Lelystad	Sollicitatie stage
101	Dronten	Voorlichting 'Up with People'
102	Almere	Sollicitatie stage
103	Overig	Sollicitatie stage
104	Lelystad	Verzoek om digitale vragenlijst in te vullen over de dienstverlening van de gemeente Lelystad
105	Lelystad	Aanvrager wil interview n.a.v. de digitale nieuwsbrief van het ADB
106	Dronten	Verzoek om gegevens te controleren t.b.v. vermelding gemeentegids Dronten
Nummer	Gemeente	Onderwerp
107	Almere	Verzoek gegevens Vrijwilligerscentrale Almere te

		controleren
108	Noordoostpolder	Verzoek om gegevens te controleren t.b.v. vermelding gemeentegids Noordoostpolder
109	Overig	Sollicitatie stage
110	Almere	Sollicitatie stage
111	Overig	Aanvrager wil informatie over discriminatie t.b.v. een presentatie op school
112	Overig	Aanvrager wil informatie over ontwikkelingen radicalisering en extreem-rechts in Almere
113	Noordoostpolder	Aanvrager wil melding maken van pesterijen in de buurt
114	Lelystad	Aanvrager wil advies over verhalen schade na brand
115	Almere	Deelname Congres Almeerse Scholen Groep
116	Almere	Aanvrager wil folderinformatie over het ADB t.b.v. een spreekbeurt op school
117	Overig	Klacht over artikel in Reformatorisch Dagblad
118	Overig	Sollicitatie stage
119	Lelystad	Deelname Overlegplatform Integratie Lelystad
120	Overig	Klacht over CWI en gemeente buiten werkgebied ADB
121	Overig	Sollicitatie stage
122	Overig	Aanvrager bestelt folders van het ADB
123	Zeewolde	Deelname Cultuurmarkt Zeewolde
124	Lelystad	Deelname participatiedag GOL

Bijlage 4: Activiteiten preventie 2007.

In 2007 (januari t/m juni) zijn er in de gemeenten Almere en de Noordoostpolder in het kader van een verlenging van het project Go Discriminate Yourself (GDY) **16 gastlessen** gegeven. Zie hiervoor het verslag afronding GDY.

In Almere, Lelystad, Dronten en Urk zijn **17 workshops** gegeven in het kader van het project All Different Alle Equal (ADAE).

Daarnaast zijn op de volgende scholen gastlessen gegeven.

Almere

School	Aantal	Omschrijving
Basisschool De Goede Herder	3	Het spel Go Discriminate Yourself is hier op een gevarieerde wijze in de les gebruikt
Basisschool De Goede Herder	2	Gastlessen over identiteit – Paspoort (ontwikkeld door ADB medewerkers)

Lelystad

School	Aantal	Omschrijving
Basisschool Laetare	3	Drie lessen Het Snelle Oordeel, lesmateriaal van de Anne Frank Stichting. Centrale opening met een inleiding in theatervorm.
Basisschool Het Baken	1	Gastlessen over identiteit – Paspoort (ontwikkeld door ADB medewerkers)

Het te realiseren aantal gastlessen binnen de verlenging van het project GDY hebben de mogelijkheid om meer reguliere gastlessen met overig lesmateriaal, verkleind.

Verslag Preventie

Werkplan: verwacht: 30 gastlessen te geven binnen het basis- en voorgezet- en speciaal onderwijs in verschillende gemeenten in Flevoland.

Gerealiseerd: Er zijn in totaal **42 gastlessen/workshops** gerealiseerd in de gemeenten Almere, Lelystad, Noordoostpolder, Dronten en Urk.

Periode januari 2007-juli 2007 in het kader verlenging van het project **GDY: 16 gastlessen** . In de periode 1 januari – 31 december 2007 zijn **9 reguliere gastlessen** gerealiseerd. In het kader van het Project **All Different All Equal (ADAE)**, het scholen tournee, zijn **17 workshops** gegeven.

De gastlessen voor het project GDY en de reguliere gastlessen zijn verzorgd door een stagiaire van het ADB en door 3 vrijwilligers. De gastdocenten zijn begeleid door de preventiemedewerker.

De workshops van het ADAE project zijn verzorgd door 8 peer-educators w.o. medewerker ADB en vrijwilliger ADB, die 2x een training hebben ontvangen door trainers van de Nationale Jeugd Raad.(zie All Different All Equal verslag).

Werkplan: afronding Go Discriminate Yourself

Periode januari – juli 2007. De afronding van het project Go Discriminate Yourself voor het basisonderwijs heeft in juni 2007 plaatsgevonden. Er zijn in het kader van een verlenging in

de gemeente NOP en de gemeente Almere (zie jaarverslag 2006) in Almere 6 gastlessen verzorgd en in de Noordoostpolder 10 gastlessen.

Almere

School	Aantal	Omschrijving
Cbs de Ichthusschool	1	GDY
Bs De Waterhoek	2	GDY
Bs De Duizendpoot	2	GDY
VO Groenhorst College	1	GDY
	Totaal 6	

Noordoostpolder

School	Aantal	Omschrijving
Bs Julianaschool	1	GDY
Bs Roderik van Voorst	1	GDY
Bs Jan Rothaanschool	1	GDY
Bs De Regenboog	1	GDY
Bs Windkracht 10	2	GDY
Bs De Lichtboei	3	GDY
Bs De Schalmei	1	GDY
	Totaal 10	

Tijdens de gastlessen Go Discriminate Yourself (GDY) stond het spel centraal. Naar aanleiding van het spel werd de les op maat vervolgd. In de **evaluatie** van de gastlessen zijn de vragen gesteld zoals vermeld in het Project Verslag Go Discriminate Yourself (GDY), u toegezonden op 2 april 2007. De vragen werden positief beantwoord. In totaal zijn er in 2007 nog 16 gastlessen GDY gegeven in twee gemeenten van Flevoland, op 10 basisscholen en op 1 school voortgezet onderwijs.

Met een aantal scholen zijn de contacten gecontinueerd t.a.v gastlessen of projecten over discriminatie in het schooljaar 2007-2008. Gezien het grote enthousiasme voor dit project is besloten het spel te vernieuwen: de vorm blijft gehandhaafd de inhoud aangepast/vernieuwd. Op 27 juni hebben medewerkers van het ADB en de gastdocenten het project geëvalueerd en feestelijk afgesloten.

Gastlessen:

Periode: januari t/m december 2007

In de gemeente Almere en Lelystad zijn 9 reguliere gastlessen verzorgd op 3 verschillende basisscholen. 3 gastlessen werden gegeven met nieuw (door het ADB ontwikkeld) lesmateriaal: Het Paspoort.

Evaluatie:

Scholen ontvangen na afloop van de gastlessen een evaluatieformulier. In het volgende overzicht zijn gegevens verzameld binnen het schooljaar 2006/2007.

Overzicht evaluatie formulieren gastlessen 2006/2007

Verstuurde formulieren	45
Ontvangen formulieren	25
Bent u tevreden over de gegeven gastles?	25 ja waarvan zeer tevreden: 5
Beantwoordde de gastles voldoende aan het onderwerp/doel?	25 ja
Sloot de gastles aan bij de doelgroep?	25 ja waarvan heel goed: 3
Aanvullende informatie/suggesties:	Meest voorkomende suggesties en of opmerkingen: <ul style="list-style-type: none"> - Minder lang praten - GDY spel is erg geschikt en leuk - Meer afwisseling in de presentatie - Goed inspelen op vragen vanuit de groep

In procenten:

Verstuurde formulieren	100%
Ontvangen formulieren	55%
Bent u tevreden over de gegeven gastles?	100% = tevreden 20% = zeer tevreden
Beantwoordde de gastles voldoende aan het onderwerp/doel?	100% = ja
Sloot de gastles aan bij de doelgroep?	100% = ja 12% = heel goed

Bronnen:

Postboek:

45 verstuurde evaluatie formulieren

8

ontvangen evaluatie formulieren

Schriftelijk terug gestuurde formulieren.:

25

Gastdocenten ontvangen ook een evaluatieformulier. Gegevens van de evaluatieformulieren worden verwerkt in een logboek, opgesteld en bijgehouden door een stagiaire.

Scholentournee All Different All Equal (ADAE)

Werkplan: Campagne All Different All Equal, project voor jongeren in het voortgezet onderwijs met een scholentournee.

Periode 1 november 2007- 31 december 2007

In de nieuwsbrief Parejo van 12 juni 2007 is het project All Different All Equal aangeboden aan alle scholen van het Voortgezet Onderwijs in Flevoland. In september 2007 heeft een belronde plaats gevonden en zijn de 32 scholen benaderd en uitgebreid geïnformeerd over de scholentournee. 13 scholen uit 6 verschillende gemeenten gaven aan belangstelling te hebben voor de scholentournee ADAE en hebben vervolgens een informatiepakket ontvangen. Uiteindelijk hebben 6 scholen uit 4 verschillende gemeenten de workshops ADAE aangevraagd en in 2007 ontvangen. In totaal 17 workshops. Niveau groepen: VMBO-MBO.

Overzicht scholentournee All Different, All Equal Flevoland 2007

School	Gemeente	Aantal groepen
De Meergronden	Almere	3
Helen Parkhurst	Almere	3
ROC Lelystad	Lelystad	3
Pieter Zandt College	Urk	3
ROC-ASA	Almere	1
ROC Dronten	Dronten	4

Overzicht aangevraagde ADAE workshops in 2007 – realisatie 2008

Naam	School	Aanvraag/toezegging	Aantal	Gerealiseerd
SG De Rietlanden	Lelystad	December 2007	5	7 februari 2008
Groenhorst College	Almere	December 2007	5	Februari/maart 2008
Levant College	Zeewolde	November 2007	6	Februari/maart 2008
Groenhorst College	Emmeloord	November 2007	6	2008

Groenhorst College te Almere: De 5 aangevraagde workshop voor week 50 konden geen doorgang vinden daar er geen peer-educators meer beschikbaar waren voor de door het ADB ingeplande lessen.

Groenhorst College Emmeloord: Bij Groenhorst College konden de workshops niet doorgaan vanwege het door de gemeente NOP verplicht gestelde project “Uitgaan moet je leren” in dezelfde periode als het scholentournee.

Bijlage 5. Activiteiten voorlichting 2007.

Netwerk	
datum	activiteit
04-03-07	Meidenevent Almere
10-03-07	Vrouwendag Lelystad
13-04-07	Opheffingsfeest LV Utrecht
18-04-07	Vrijwilligersbanenmarkt Lelystad
19-04-07	`De andere Jihaad`, Utrecht
03-05-07	Manifestatie Kampen ADB Overijssel
16-05-07	Opinieplein bespreking nota integratie Lelystad
30-05-07	Werkbezoek ADBF team in Zeewolde
01-06-07	Openingslunch MDF Lelystad
07-06-07	`Jeugd aan zet` AXION Lelystad
15-06-07	`Mengelmoes` Isg-Arcus Lelystad
15-06-07	Presentatie stichting Chabab Lelystad
07-07-07	Bondru festival Lelystad
01-09-07	After summer party Art.1 Amersfoort
08-09-07	Pieperfestival Emmeloord
15-09-07	GOL-markt Lelystad
16-07-07	Africadag Almere
22-09-07	Opening week van het Ieren Dronten
29-09-07	Iftar-maaltijd Ismanli Moskee Lelystad
03-10-07	Gelijke Kansen Tochten E-quality Amsterdam
20-10-07	Suikerfeest Dronten
08-11-07	Presentatie project Buitenkansz Lelystad
18-11-07	Moslimvrouwen in de westerse samenleving, AvantiSalon Almere
11-11-07	Dronten in Debat: `Multiculturele samenleving`

Deskundigheid	
datum	activiteit
15-02-07	LBR-cursus Discriminatierecht voor beginners, Rotterdam
19-02-07	Training workshopbegeleiders NJR, Alkmaar
25-04-07	2dagse Seminar `Train de trainer`, Amersfoort
10-05-07	Vervolg 2dagse seminar `Train de trainer`, Rotterdam
06-06-07	Voorstelling Formaat, Jeugdgevangenissen Rentray, Lelystad
06-09-07	FORUM presentatie lesmateriaal over Identiteit, Utrecht

Voorlichting	
datum	activiteit
19-03-07	Bezoek VVNL op kantoor ADB Lelystad
02-04-07	Training OIC Dronten
	Overleg Vrouwenactiviteitencentrum
02-05-07	Overleg met Jongerenwerk de Meerpaal Dronten
19-06-07	Overleg met Jongerenwerk de Meerpaal Dronten
22-06-07	Gastlessen Noorderpoortcollege Winschoten
11-07-07	Overleg met Stichting Chabab, Lelystad
25-07-07	Overleg met de Transparante Verbinding, Almere
30-07-07	Overleg Werkgroep Amnesty International NOP
22-08-07	Overleg met Vluchtelingenwerk Zeewolde
03-10-07	Overleg Zusterraad Lelystad
30-10-07	Lezing "Prejudices, discrimination and integration" bij Up with people
03-12-07	Gastlessen Noorderpoortcollege Winschoten

12-12-07	Training gastdocenten Werkgroep Amnesty International NOP
18-12-07	Overleg zorgcoördinator PRO- Almere

All Different, All Equal project	
28-02-07	Overleg Raul Nolen NJR
19-03-07	Alkmaar
09-05-07	Overleg Sabrina en Marjolein NJR
04-07-07	Overleg intern
29-08-07	Overleg intern
19-09-07	Overleg intern
09-11-07	Overleg intern
	Sociale kaart van jongerenorganisaties Flevoland
07-06-07	Jeugd aan Zet
26-07-07	Overleg Harm Jan, stichting 3D
17-06-07	Kennismaking Zusterraad en Stichting Chabab
18-07-07	Overleg Nanette, De Transparante Verbinding
25-07-07	Bijeenkomst Glazen Huis Almere
29-08-07	Glazen Huis
12-09-07	Glazen Huis
24-10-07	Overleg Franke Roor NJR
18-09-07	Bijeenkomst Underground Lelystad
	Stukje ADB Nieuwsbrief VO 2x (zomer en herfst)
	Stukje nieuwsbrief AXION
	Bellen met scholen
	Opsturen infopakketjes
	Personl. gesprekken met contactpersonen scholen
	Profiel workshopbegeleiders
	Werven workshopbegeleiders
22-10-07	Intakegesprekken workshopbegeleiders
25-07-07	Training Almere
05-11-07	Training Lelystad
	Inplannen workshops
	Begeleiding vrijwilligers
	Geven van workshops
	Verspreiden posters en flyers in Almere
	Oproep per mail aan contactpersonen voor promotie evenementen
29/30-11 en 15-12	Aanwezig bij evenementen
	Bedankt e-card aan workshopbegeleiders

Orinoco project

Overige	
datum	actie
	Lesmateriaal "paspoort"
	Lesmateriaal "rem je vooroordeel"
	Ramadan wens

Jaarrekening 2007

ADB FLEVOLAND

**Meeuwsen Ten Hoopen
Accountants B.V.
Postbus 2179
8203 AD Lelystad**

Jaarrekening ADB 2007

INHOUD

	blz.
Balans ADB per 31 december 2007	3
Staat van baten en lasten ADB 2007	4
Toelichting algemeen, waarderingsgrondslagen	7
Toelichting op balans en staat van baten en lasten	8
Accountantsverklaring	10

alle bedragen in hele euro's

Meeuwsen Ten Hoopen
Accountants B.V.
Postbus 2179
8203 AD Lelystad

BALANS ADB FLEVOLAND per 31-12-2007

Activa	31-12-2007	31-12-2006	
	€	€	
Vaste activa			
Inventaris	5.467	7.051	
Automatisering	<u>51</u>	<u>51</u>	
		5.518	7.102
Vlottende activa			
Nog te ontvangen subsidies/overige baten	4.699	4.487	
Vooruitbetaald	<u>1.480</u>	<u>2.294</u>	
		6.179	6.781
Liquide middelen			
Kas	34	85	
Bank	6.524	2.280	
Spaarrekening	<u>101.056</u>	<u>103.562</u>	
		107.614	105.927
Totaal activa		119.311	119.810
Passiva			
Eigen vermogen			
Vrij besteedbaar vermogen	-43.226	-30.571	
Resultaat boekjaar	<u>-1.234</u>	<u>-12.655</u>	
		-44.460	-43.226
Bestemmingsfonds overgangsregeling		103.759	105.538
Schulden			
Schulden Axion	11.006	16.506	
Afdracht fiscus / sociale lasten	11.305	5.071	
Netto lonen / vakantiegeld	6.091	3.458	
Niet betaalde extra uren	18.747	19.707	
Accountant	1.821	1.785	
ID-banen	0	8.195	
Overige schulden	10.992	2.751	
Tussenrekening	<u>50</u>	<u>0</u>	
		60.012	57.473
Vooruitontvangen / te verrekenen		0	25
Totaal passiva		119.311	119.810

Meeuwsen Ten Hoopen
Accountants B.V.
Postbus 2179
8203 AD Lelystad

**STAAT VAN BATEN EN LASTEN 2007 ADB
FLEVOLAND**

Realisatie 2007 Begroot 2007 Realisatie 2006

Baten

Ministerie/subsidie overgangsregeling	131.037	130.000	130.161
Provincie	25.629	25.000	33.000
Gemeente Lelystad	24.000	24.000	24.000
Gemeente Almere	23.300	23.300	25.375
Gemeente Zeewolde	1.350	1.500	1.323
Gemeente Dronten	3.000	3.000	3.000
Gemeente NOP	3.000	3.000	3.000
Subsidie GDY	0	0	6.280
Donaties en verkopen	60	500	75
Vergoeding kopiëren	1.398	1.600	1.862
Vergoeding gastlessen en trainingen	1.613	1.200	1.300
Vergoeding Frisse Lucht	0	0	1.208
Overige inkomsten	5.532	6.000	150
Subsidie ID	0	0	11.470
UWV/uitkering zwangerschap-bevalling	0	0	4.351
Vergoeding Axion	0	0	2.968
Bankkosten/rente	2.335	0	592
Vergoeding inbraak	1.521	0	0
Totaal baten	223.775	219.100	250.115

Meeuwsen Ten Hoopen
Accountants B.V.
Postbus 2179
8203 AD Lelystad

	Realisatie 2007	Begroot 2007	Realisatie 2006
Lasten			
<i>Huisvesting</i>			
Huisvesting Almere	7.191	15.000	6.955
Huisvesting Lelystad	6.718	15.000	6.118
Schoonmaak/beheer/kantine	432	1.200	591
<i>Subtotaal</i>	<u>14.341</u>	<u>31.200</u>	<u>13.664</u>
<i>Personeelskosten</i>			
Salaris directeur	56.139	52.544	44.782
Salaris klachtenbehandelaar	51.752	48.384	27.163
Salaris vervanger	0	0	6.359
Klachtbehandeling/registratie monitoring	2.936	36.384	0
Salaris medewerker preventie en voorlichting	35.911	38.672	15.046
Salaris medewerker administratie	20.549	26.350	2.668
Salaris boekhouder	2.203	2.140	1.300
Arbo	476	1.250	595
Salarisadministratie	1.127	1.000	617
Stagiaires	5.073	3.000	268
Vrijwilligers	338	1.250	861
Systeembeheer	348	350	305
Deskundigheidsbevordering	944	2.000	174
Reiskosten betaalde krachten	5.049	3.000	1.966
Overige personeelskosten	332	1.750	437
Afrekening sociale lasten voorgaand jaar	0	0	-1.339
Overige kosten geboekt volgens gamma	2.696	0	-343
Mutatie extra uren ntb	-960	0	19.707
<i>Subtotaal</i>	<u>184.913</u>	<u>208.074</u>	<u>120.566</u>
<i>Bestuurskosten</i>			
Accountant	1.821	3.000	1.785
Bestuur	396	450	445
<i>Subtotaal</i>	<u>2.217</u>	<u>3.450</u>	<u>2.230</u>
<i>Organisatiekosten</i>			
Verzekeringen	285	800	297
Kantoorbenodigdheden	1.914	2.000	1.691
Afschrijvingen inventaris/automatisering	1.584	8.000	2.988
Aflossing Axion	0	9.300	0
Abonnementen	227	350	228
Porti	629	1.200	848
Telefoon	2.439	4.000	2.502
Kopieerkosten	3.013	3.200	2.350
Internet/website	540	1.200	468
Bijdrage LV professionalisering + AD base	164	1.000	50
Contributie LV	0	0	25
<i>Subtotaal</i>	<u>10.795</u>	<u>31.050</u>	<u>11.447</u>

Meeuwsen Ten Hoopen
Accountants B.V.
Postbus 2179
8203 AD Lelystad

	Realisatie 2007	Begroot 2007	Realisatie 2006
<i>Activiteitenkosten</i>			
Gastlessen en standmateriaal	582	750	604
P.r./voorlichting	2.991	2.500	1.965
Kosten GDY/training, materiaal	69	0	60
Kosten dialoog	69	0	285
Kosten Frisse lucht	0	0	718
Kosten Picknicken met de bureu Lelystad	0	0	668
Kosten Buitenkansz	31	0	0
Kosten radicalisering	18	0	0
Kosten Formaat	22	0	0
Naamsverandering: één naam, één logo	4.420	4.000	0
Campagne ADAE	122	2.500	0
Overig	69	0	109
<i>Subtotaal</i>	<u>8.391</u>	<u>9.750</u>	<u>4.409</u>
<i>Overig</i>			
Uitgaven overgangsregeling	6.131	0	4.916
<i>Subtotaal</i>	<u>6.131</u>	<u>0</u>	<u>4.916</u>
Totaal lasten	<u>226.788</u>	<u>283.524</u>	<u>157.232</u>
OVERSCHOT / TEKORT	-3.013	-64.424	92.883
- Onttrekking bestemmingsfonds overgangsregeling	105.538	64.424	0
- Dotatie bestemmingsfonds overgangsregeling	-103.759	0	-105.538
OVERSCHOT / TEKORT NA MUTATIE BESTEMMINGSFONDS	<u>-1.234</u>	<u>0</u>	<u>-12.655</u>

Meeuwseu Ten Hoopen
Accountants B.V.
Postbus 2179
8203 AD Lelystad

Toelichting algemeen

Algemeen

ADB Flevoland was tot 2003 onderdeel van Stichting Axion. Ook de financiën liepen via Axion, echter de cijfers van ADB Flevoland werden in de jaarrekening van Axion apart opgenomen in de vorm van balans en exploitatieoverzicht.

Met ingang van 2003 is ADB Flevoland een zelfstandige stichting geworden.

Bij de officiële start, het passeren van de akte, kreeg het ADB de activa en passiva per 31 december 2002 mee van Axion.

Wel bestaan ertussen ADB Flevoland en Axion nog schulden en vorderingen, die de komende jaren afgewikkeld zullen worden.

Wachtgeld

Op de stichting is de CAO-Welzijn van toepassing. Op grond hiervan hebben werknemers recht op wachtgeld bij ontslag wegens verlaging van subsidie. Het bestuur heeft gezien de financiële positie van de stichting geen reservering voor eventuele toekomstige wachtgeldverplichtingen kunnen vormen.

Waarderingsgrondslagen

De materiele vaste activa zijn gewaardeerd tegen aanschaffingswaarde verminderd met de afschrijvingen.

De gehanteerde afschrijvingspercentages bedragen:

Inventaris 10% en automatisering 20%.

De overige activa en passiva zijn gewaardeerd tegen nominale waarde.

Grondslagen voor de resultaatbepaling

Het resultaat wordt berekend op basis van historische baten en lasten. De baten en lasten worden verantwoord in de periode waarop zij betrekking hebben.

Meeuwse Ten Hoopen
Accountants B.V.
Postbus 2179
8203 AD Lelystad

Toelichting op enkele posten van de balans*Inventaris*

Boekwaarde per 31-12-2006	7.051	
Afschrijving 2007	<u>1.584</u>	
Boekwaarde 31-12-2007		5.467

Automatisering

Boekwaarde 31-12-2006	51	
Afschrijving 2007	<u>0</u>	
Boekwaarde 31-12-2007		51

*Specificatie nog te ontvangen subsidies/overige baten**Nog te ontvangen 2006:*

OBS De Tjaik		75
--------------	--	----

Nog te ontvangen 2007:

Buurtvoorlichting/kopie	25	
MD Groningen	208	
Het Bakken	25	
Helen Parkhurst	75	
Pieter Zandt College	75	
ROC Dronten	100	
Rente ASN	1.884	
ADAE/NJR	<u>2.232</u>	
Stand per 31-12-2007		4.624

Vooruitbetaald

Rental Services	652	
Contrast Magazine	117	
Centraal Beheer	151	
Huur Lelystad januari 2008	<u>560</u>	
Stand per 31-12-2007		1.480

Bestemmingsfonds overgangsregeling

Restant van regeling 2006	105.538	
Regeling 2007	<u>131.037</u>	
Totaal nog besteedbaar per 1 januari 2007		236.575
Betaalde kosten, rechtstreeks uit regeling	6.131	
Extra kosten in andere posten:		
Salariskosten	93.935	
Salarisadministratie	500	
Stagekosten	4.800	
Deskundigheidsbevordering	800	
Reiskosten	3.100	
Kopieerkosten	1.100	
PR-uitgaven	1.000	
Campagne één naam één logo	4.500	
Minder subsidie van gemeenten en voor projecten	<u>16.950</u>	
		<u>132.816</u>
Stand per 31-12-2007		103.759

Meeuwssen Ten Hoopen
Accountants B.V.
Postbus 2179
8203 AD Lelystad

Specificatie schulden Axion

Schuld aan Axion per 31-12-2006	16.506	
Aflossing 2007	<u>-5.500</u>	
Schuld Axion per 31-12-2007		11.006

Overige schulden

TOL	24	
FCB Dienstverlening	42	
S. Schaeffer	417	
A. Bouman	165	
M. Kros	27	
J. van den Ham	27	
S. Budak	115	
A. Kruis	79	
Boekhandel	120	
De Ontwerperij	491	
Axion	127	
Armada	1.858	
Rabobank-Dialogo	<u>7.500</u>	
Stand per 31-12-2007		10.992

Niet in de balans opgenomen verplichtingen

Huurverplichting Almere

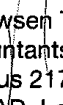
Inzake een huurovereenkomst, waarbij kantoorruimte is gehuurd, zijn langlopende financiële verplichtingen aangegaan tot een jaarbedrag van circa € 7.100. De huurovereenkomst loopt tot en met 30 november 2011 en wordt stilzwijgend verlengd voor 5 jaar. De opzegtermijn is minimaal 12 maanden.

Huurverplichting kopieerapparaat Lelystad en Almere

Inzake een huurovereenkomst met betrekking tot twee kopieerapparaten zijn langlopende financiële verplichtingen aangegaan tot een jaarbedrag van € 2.193. De overeenkomst eindigt op 29 februari 2012.

Toelichting op een post van de staat van baten en lasten

Het geld van de overgangsregeling 2007 is pas in november 2007 op rekening van het ADB gestort. Als gevolg hiervan is een gedeelte van deze subsidie, met toestemming van de subsidieverstrekker, voor 2008 bestemd en als zodanig verwerkt in de jaarrekening 2007.

Meeuwsen Ten Hoopen
Accountants B.V.
Postbus 2179
8203 AD Lelystad

MEEUWSEN TEN HOOPEN
ACCOUNTANTS B.V.

Postbus 2179
8203 AD LELYSTAD
Middendreef 297
Tel.: (0320) 23 24 35
Fax: (0320) 22 18 08
Internet: www.mth.nl
E-mail: lelystad@mth.nl
KvK: 39095983

Kenmerk: 20880 - 1004296 EH/RO

Aan het bestuur van Stichting Anti Discriminatiebureau Flevoland

ACCOUNTANTSVERKLARING

Wij hebben de in dit verslag opgenomen jaarrekening 2007 van Stichting Anti Discriminatie Bureau Flevoland te Lelystad bestaande uit de balans per 31 december 2007 en de staat van baten en lasten over 2007 met de toelichting gecontroleerd.

Verantwoordelijkheid van het bestuur

Het bestuur van de stichting is verantwoordelijk voor het opmaken van de jaarrekening die het vermogen en het resultaat getrouw dient weer te geven, alsmede voor het opstellen van het jaarverslag. Deze verantwoordelijkheid omvat onder meer: het ontwerpen, invoeren en in stand houden van een intern beheersingssysteem relevant voor het opmaken van en getrouw weergeven in de jaarrekening van vermogen en resultaat, zodanig dat deze geen afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten bevat, het kiezen en toepassen van aanvaardbare grondslagen voor financiële verslaggeving en het maken van schattingen die onder de gegeven omstandigheden redelijk zijn.

Verantwoordelijkheid van de accountant

Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel over de jaarrekening op basis van onze controle. Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht. Dienovereenkomstig zijn wij verplicht te voldoen aan de voor ons geldende gedragsnormen en zijn wij gehouden onze controle zodanig te plannen en uit te voeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat.

Een controle omvat het uitvoeren van werkzaamheden ter verkrijging van controle-informatie over de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening. De keuze van de uit te voeren werkzaamheden is afhankelijk van de professionele oordeelsvorming van de accountant, waaronder begrepen zijn beoordeling van de risico's van afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten. In die beoordeling neemt de accountant in aanmerking het voor het opmaken van en getrouw weergeven in de jaarrekening van vermogen en resultaat relevante interne beheersingssysteem, teneinde een verantwoorde keuze te kunnen maken van de controlewerkzaamheden die onder de gegeven omstandigheden adequaat zijn maar die niet tot doel hebben een oordeel te geven over de effectiviteit van het interne beheersingssysteem van de stichting. Tevens omvat een controle onder meer een evaluatie van de aanvaardbaarheid van de toegepaste grondslagen voor financiële verslaggeving en van de redelijkheid van schattingen die het bestuur van de stichting heeft gemaakt, alsmede een evaluatie van het algehele beeld van de jaarrekening.

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Oordeel

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Anti Discriminatie Bureau Flevoland per 31 december 2007 en van het resultaat over 2007.

Lelystad, 10 maart 2008
Meeuwsen Ten Hoopen Accountants B.V.

S.A. Frenay
Registeraccountant

- ⁱ Het discriminatoir aspect dient samen te vallen met één van de gronden genoemd in artikel 137c WvSr.
- ⁱⁱ Zie bijlage 1 voor een overzicht van toepasbare strafbepalingen.
- ⁱⁱⁱ Zie paragraaf 1 onder Vervolging.
- ^{iv} Voorbeeld: de discriminatieofficier die zetelt op het regioparket Groningen is contactfunctionaris voor de ketenpartners van de arrondissementsparketten Groningen, Leeuwarden en Assen.
- ^v Het reactieprotocol is een vertaling van de Aanwijzing discriminatie in een handleiding ten behoeve van de uitvoering door de politie.
- ^{vi} Reg. Nr. 2007H002
- ^{vii} Zie kamerstukken van de 1e kamer 2004-2005, 28 221, E blz. 2.
- ^{viii} Zie bijlage 1 voor een overzicht van toepasbare strafbepalingen.
- ^{ix} Reg. Nr. 1999R007
- ^x Zie BOS/Polaris voor een uitgebreid overzicht van beoordelingsfactoren.